

2012

Christine Marie Fjelldal
Even Karlsen

**Bacheloroppgave
ved Handelshøyskolen BI**

Studenters atferdsendring ved økt studiestøtte.

**Innleverings dato:
07.06.2012**

**Stuedsted:
BI Trondheim**

**Studium:
Økonomi og administrasjon, BTH 3620**

"Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultater som er fremkommet, eller de konklusjoner som er trukket".

Forord

Denne oppgaven er skrevet som et tankeeksperiment rundt en økning av studiestøtten til heltidsstudenter i Norge. Vi ønsket å finne ut hvordan studenter hadde tilpasset seg en eventuell økt støtte. Vi tar for oss både mikroøkonomiske og holdningsaspekter da vi fant dette mest interessant. Temaet er lite drøftet i bachelor-sammenheng, men vi vet nå at det forskes i samme baner på høyere nivåer.

Det har oppstått utfordringer under hele arbeidsperioden. Dette har ført til bratte læringskurver og spennende oppdagelser. Det har vært en morsom oppgave å jobbe med da den har vært så relevant for venner, tiden vi lever i og ikke minst oss selv.

Vi vil rette en stor takk til vår veileder Arve Pettersen som ved flere anledninger har fått både oss og oppgaven tilbake på rett kurs. Mannen er utrolig kunnskapsrik og full av engasjement. Vår lille men hjelpsomme, veiledningsgruppe har vært veldig nyttig for sammenlikninger og innspill.

Sammendrag

Denne oppgaven har som hensikt å se på hvordan en økt studiestøtte ville forandret studenters hverdag. Vi har jobbet ut i fra at lånekassen ønsker svar på konsekvensene av økt studiestøtte innenfor studenters forbruk, deltidsjobb og studieprogresjon. Undersøkelser statistisk sentralbyrå har gjort viser at en gjennomsnitts studentene som mottar studiestøtte sitter igjen med for lite penger hver måned til å klare seg uten tilskudd. Samtidig er boutgifter på sitt høyeste og antall studenter i Norge har aldri vært høyere. Vi vil gjennom problemstillingen: *”Hvilken atferdsendring blant studenter vil økt studiestøtte medføre?”* prøve å få svar på hvordan en eventuell økt studiestøtte ville påvirket dagens studenter.

Etter flere mislykkede forsøk på å få kontakt med bedrifter endte vi med å komme opp med problemstillingen på egenhånd. Mediene i januar var preget av studenters gjeldsproblemer og høye boligleiepriser. Vi kom fort frem til at vi var mer interessert i å skrive en oppgave som omhandlet vår hverdag, enn å bli en av mange bedriftsanalyse – eller markedsføringsoppgaver.

I første del av oppgaven har vi lagt vekt på valg av problemstilling og hvordan den økonomiske situasjonen er for studenter i dag. Vi har her valgt å kommentere våre avgrensninger og hvordan vi planlegger å gå frem.

Del to tar for seg teorien rundt problemstillingen. Vi ser her på mikroøkonomi og holdningsteori for å belyse forbruksendring og studenters holdning til deltidsjobb og studieprogresjon. Til slutt i del to har vi utformet fire hypoteser som svarer på vår problemstilling.

I metode-kapittelet ser vi nærmere på valget av datainnsamlingsverktøy. Vi har her valgt en spørreundersøkelse som blir nærmere forklart og utformet i denne delen av oppgaven. Vi endte med å spørre 213 studenter 25 spørsmål som vi mener dekker hypotesene på flere måter.

Del fire er selve analysen av svarene vi har fått. Her får vi svar på flere spørsmål blant annet at vårt utvalg mener at ca kr 9200,- i snitt er det laveste eksistensgrunnlaget de klarer seg med pr. måned. Først presenterer vi svarene slik at man kan få en oversikt. Deretter analyserer vi svarene på tvers av hverandre for å prøve å finne en sammenheng.

Del fem av oppgaven er en oppsummering og konklusjon. Noen av våre viktigste funn viser at studenter flest ikke er villige til å kutte ekstrajobben selv om

karakterene synker. Studenters sparelyst øker ved økt inntekt og studenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skole. På tampen setter vi et kritisk blikk på oppgaven og drøfter hvordan vi kunne løst enkelte problemer på en bedre måte.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for problemstilling.....	6
1.2 Problemstilling.....	8
1.3 Avgrensning av oppgaven.....	8
1.4 Oppgavens struktur.....	8
2.0 Teori	9
2.1 Konsumentteori.....	9
2.1.1 Mulighetsområdet og preferanser.....	9
2.1.2 Inntektsendring.....	11
2.2 Holdningsteori.....	13
2.2.1 Multiattributt holdningsmodeller.....	14
2.2.2 Sosial-kognitiv teori.....	16
2.3 Oppsummering.....	18
3.0 Metode	19
3.1 Utforming av riktig metode.....	20
3.2 Utforming av spørreskjema.....	22
3.2.1 Layout.....	23
3.2.2 Kommentarer til spørreskjema.....	23
3.3 Undersøkelsens reliabilitet og validitet og feilkilder.....	25
3.4 Datainnsamlingsmetode.....	26
3.4.1 Primærdata.....	26
3.4.2 Sekundærdata.....	27
3.4 Utvalg.....	27
4.0 Analyse	28
4.1 Enkel dataanalyse.....	28
4.2 Analyse av hypoteser.....	38
4.2.1 Hypotese 1.....	38
4.2.2 Hypotese 2.....	40
4.2.3 Hypotese 3.....	42
4.2.4 Hypotese 4.....	43
5.0 Konklusjon	45
5.1 Kritisk vurdering av arbeidet.....	47
6.0 Kilder	49
7.0 Vedlegg	51
7.1 Vedlegg 1 Spørreundersøkelse.....	51
7.2 Vedlegg 2 Krysstabulering.....	58

1.0 Innledning

I Norge idag er det foreløbig registrert 236.100 studenter ved norske høyskoler og universiteter. Dette er en økning på 4 % fra 2010 og tallet forutsettes å øke¹.

Lånekassen tilbyr økonomisk støtte til høyere utdanning som gir uttelling i form av vekttall eller studiepoeng. Støtten blir utbetalt som lån i utgangspunktet, men deler av dette omgjøres til stipend hvis eksamen blir bestått. Denne ordningen gjelder kun for borteboere. En heltidsstudent får i løpet av ett skoleår utbetalt kr. 90.800,-. Startstipendet som utbetales første måned i semesteret er på kr. 18.160,- deretter utbetales et fast beløp på kr. 6.810,- per måned².

I 2002 ble det innført en utdanningsreform for høyere utdanning som har som mål å oppnå økt utdanningskvalitet, intensivering og internasjonalisering. Et av punktene i den nye reformen var å bedre studiefinansieringen. Dette medførte at andelen av studielånet som omgjøres til stipend økte fra 30 % til 40 %. I tillegg fikk studentene høyere inntektsgrense, noe som la mer til rette for å ha ekstrajobb.³

1.1 Bakgrunn for problemstilling

Studenters økonomi er et tema som diskuteres, og det er ikke til å legge skjul på at gjennomsnitts studenten lever med en stram økonomi. I følge en nylig undersøkelse gjennomført av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning kommer det frem at en gjennomsnittstudent sitter igjen med 500 kr hver måned etter at de faste kostnader er betalt. Med faste kostnader menes bolig, dagligvarer og studiekostnader. Dette gjør det vanskelig å komme seg gjennom studietiden uten ekstra inntekter, og mange velger derfor å jobbe ved siden av studiet. I følge statistisk sentralbyrå jobber seks av ti studenter ved siden av studiene. Flertallet sier de jobber fordi de mener lånekassens støtte ikke strekker til, og ønsket om å være heltidsstudent er den viktigste grunnen til at studenter velger å ikke jobbe. Undersøkelser viser at mindretallet har en jobb som er relevant i forhold til studiet. Disse opplysningene er hentet fra rapporten om studenters levekår fra 2010. Fra den samme rapporten ser vi at syv av ti setter studiestøtten fra lånekassen som viktigste kilde til livsopphold⁴. Hver fjerde

¹ Statistisk sentralbyrå. 2011

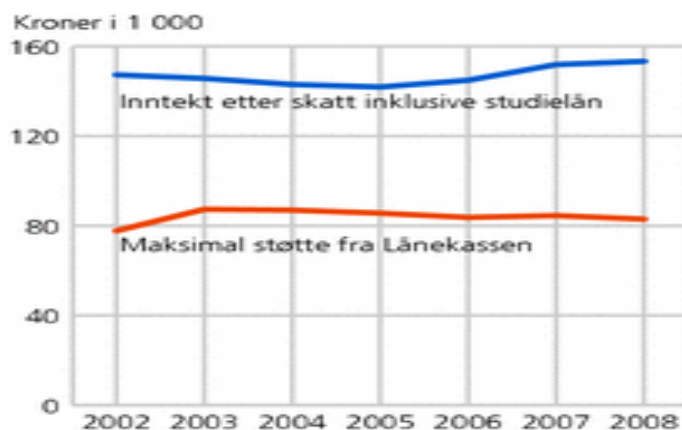
² Lånekassen. 2011

³ Kunnskapsdepartementet. 2002.

⁴ Statistisk sentralbyrå. 2010.

student får regelmessig pengestøtte fra nærmeste familie og de eldste studentene er de som får mest. Enslige studenter er mest økonomisk sårbare.

Statistisk sentralbyrå viser i denne grafen at studiestøtten som i 2003 ble satt til kr. 80.000,- per skoleår har holdt seg mer eller mindre stabilt frem til 2008⁵.

Figur 1. Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, SSB og statens lånekassen for utdanning.

I forhold til det beløpet som utbetales til studenter idag tilsier det en økning på kr. 10.400,-. Vi har kommet frem til at kr. 80.000,- i 2003 tilsvarer kr 90.620,- i 2011. Det vil si at lånekassens utbetaling øker i takt med konsumprisindeksen. Det betyr at en student har like stor kjøpekraft i dag som i 2003. Det vi derimot ser er endringer i prisene i konsummarkedet. Leieprisene for bolig i Oslo har fra 2004 til 2010 økt med omentrent 46 %, mens matvareprisene har fra 1998 til 2007 økt med 12,5 %⁶. Dette viser en stabil vekst i matvarepriser, mens økningen i bolig og leiepriser er betraktelig høyere⁷.

I regjeringens tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner kommer det frem at 85% av bachelorstudenter gjennomfører studietiden til normert tid. På mastergrad nivå er gjennomføringen til normert tid nede i 72%. Av disse ligger det totale karaktersnittet mer eller mindre uendret etter reformen i 2003. En svak økning i antall A og B (35,9 %) og en svak reduksjon i antall F (8 %) og E viser fremgang. Disse tallene er generelle og tar ikke hensyn til de enkelte institusjoner⁸. Har regjeringen mulighet til å redusere de negative tallene i denne rapporten ved å øke studiestøtten?

⁵ Statistisk sentralbyrå. 2011

⁶ Statistisk sentralbyrå. 2008.

⁷ Dinepenger. 2010

⁸ Aasland. Tora 2011.

1.2 Problemstilling

Vi ønsker å se nærmere på hvilken endring en eventuell økning i studiestøtte vil medføre for studenters hverdag. De samfunnsøkonomiske aspektene vi ønsker å fokusere på er jobb vs. fritid, studieprogresjon og studentenes forbruksvaner.

”Hvilken atferdsendring blant studenter vil økt studiestøtte medføre?”

Forutsatt økt studiestøtte, ønsker vi å se om det utgjør noen endring i forhold til ekstrajobb og studieprogresjon. Tanken bak økt studiestøtte vil være at studenter skal kunne få mulighet til å kutte ned på jobb ved siden av studiet og dermed kunne prestere bedre skolemessig. Vil dette være en faktisk realitet? Vi vil også se nærmere på hvilken effekt dette vil få på forbruksvanene for studenter med og uten ekstrajobb ved siden av studiet.

1.3 Avgrensning av oppgaven

Vi er klar over at oppgaven kan bli omfattende og velger derfor å informere om hva vi kommer til å se bort i fra. Vi vil ikke se på studenter utenfor Norge eller studenter som studerer deltid. Vår populasjon vil være studenter i Trondheim. Vi ser på studenter som et samlet segment og ikke enkelte studieretninger eller institusjoner.

1.4 Oppgavens struktur

Først vil vi vise hvilke teoretiske aspekter vi velger å gå ut i fra i oppgaven. Deretter vil vi ved hjelp av teorien utforme våre hypoteser for denne problemstillingen. Gjennom en spørreundersøkelse vil vi besvare hypotesene. Vi vil ut fra hver hypotese danne passende spørsmål som til sammen vil danne spørreundersøkelsen. I del 3 vil vi ta for oss hvilken metode vi skal bruke for å fremstille resultatene. Deretter vil vi analysere resultatene og prøve å se om det finnes noen kobling mellom teori og praksis. I siste del av oppgaven vil vi komme med oppsummering og konklusjon.

2.0 Teori

For å gi oss selv et bredere perspektiv på løsningen av oppgaven har vi valgt å gå ut i fra to hovedteorier. Økt studiestøtte medfører økt mulighetsområde for konsum og det er derfor naturlig å se på konsumentteorien. Hvordan studenten fordeler tiden sin har vi valgt å se på ved hjelp av holdningsteorier.

Vi kommer nå til å dele opp problemstillingen i to hovedområder:

studieprogresjon og forbruk. Innen studieprogresjon ønsker vi å finne svar på om økt studiestøtte kan føre til at studentene jobber mindre ved siden av studiet – og dermed bruker mer tid på skolen. Målet er å oppnå økt studieinnsats og dermed kvaliteten på prestasjonene. Her vil holdningsteorien være av størst betydning. Når det gjelder konsum ønsker vi å se på hvilken måte konsumet endres ved å øke kjøpekraften. Dette vil være knyttet til mikroøkonomiens konsumentteori.

2.1 Konsumentteori

Forbrukerteori går innenfor flere fagområder som psykologi, sosiologi og økonomi. I vår oppgave skal vi gå inn på et mer mikroøkonomisk perspektiv av forbrukerteori. Her ligger fokuset på den enkelte individs konsumatferd. Konsum vil si private personer/husholdningers forbruk av varer og tjenester. Konsumet kan måles ut fra individets kjøpsevne og kjøpsvilje. Med kjøpekraft menes disponibel inntekt og disponible ressurser, mens med kjøpsvilje menes først og fremst individets forventning om fremtiden⁹.

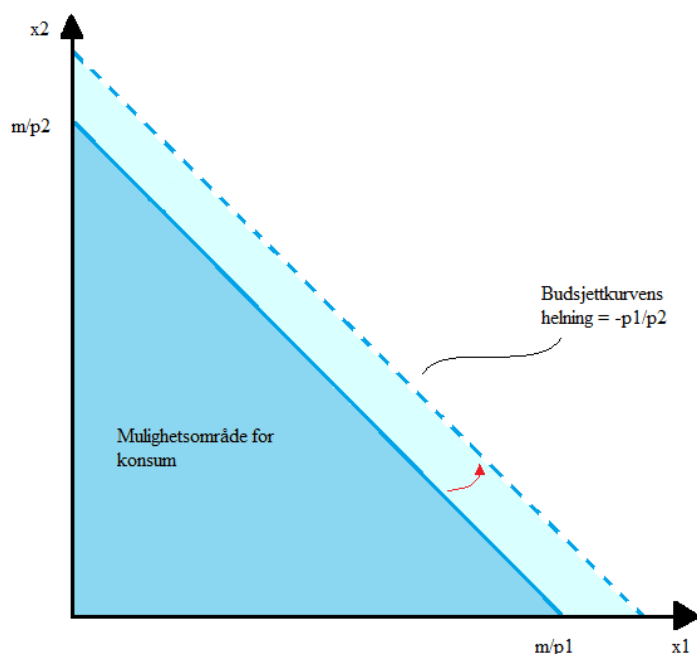
2.1.1 Mulighetsområdet og preferanser

Hver enkelt student har en begrenset disponibel inntekt og formue. Den disponible inntekten kan være stipend, inntekt fra ekstrajobb, økonomisk støtte fra foreldre eller legater. Den sammensetningen av varer og tjenester som kan konsumeres ved hjelp av disponibel inntekt, sier vi befinner seg innenfor mulighetsområdet. Hvis vi antar at studenten bruker hele inntekten på varer og tjenester, vil denne forbrukskombinasjonen være budsjettkurven ”*Mulighetsområdet for konsum*” figur 2. Grafen på neste side viser de kombinasjonene av forbruk som koster nøyaktig det samme som studenten har i disponibel inntekt. Kurven avhenger av inntektsnivå (m) og prisene (p) på de ulike godene. Ved prisendringer vil helningen på budsjettkurven endres deretter. Endres inntekten vil det ikke ha noen

⁹ Riis, Moen. 2011

effekt på helningen på budsjettkurven, men den vil derimot få et negativt/positivt skift i grafen.¹⁰

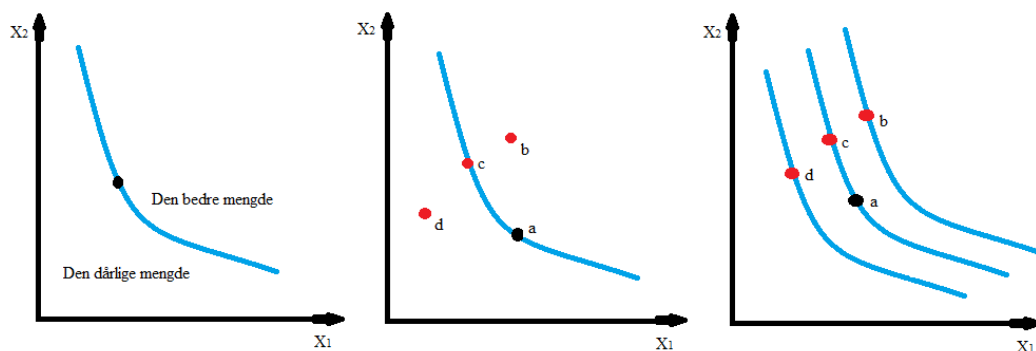
Ved økt studiestøtte, forutsatt ingen prisendringer, ser vi at budsjettkurven får et positivt skift i grafen. Dette øker mulighetsområdet for studenten og vil dermed si økt kjøpekraft.

Figur 2. Mulighetsområdet for konsum ved økt inntekt

Hvordan studentene velger forbrukskombinasjoner kommer an på hver enkelt students preferanse. Utgiftsposter som skolebøker, transport, mat, klær og fritid skal alle passe inn i budsjettet. Hvor stor prioritering hver post får er en beslutning som hviler på studentens subjektive vurdering. De valgene som tas, gitt at det passer med budsjettet, er det vi kaller studentens preferanser. Hvor mye ekstra stipend skal til for at en student er villig til å gi opp ekstrajobben og heller bruke timene på skolen? Den marginale substitusjonsbrøk (MSB) viser den mengden av det ene godet som nøyaktig kompenserer for tapet av én enhet av det andre godet. De godekombinasjonene som er likeverdige for studenten sier vi ligger på samme indifferenskurve.

¹⁰ Riis, Moen. 2011 s. 62 - 64

Figur 3. Indifferens kurver

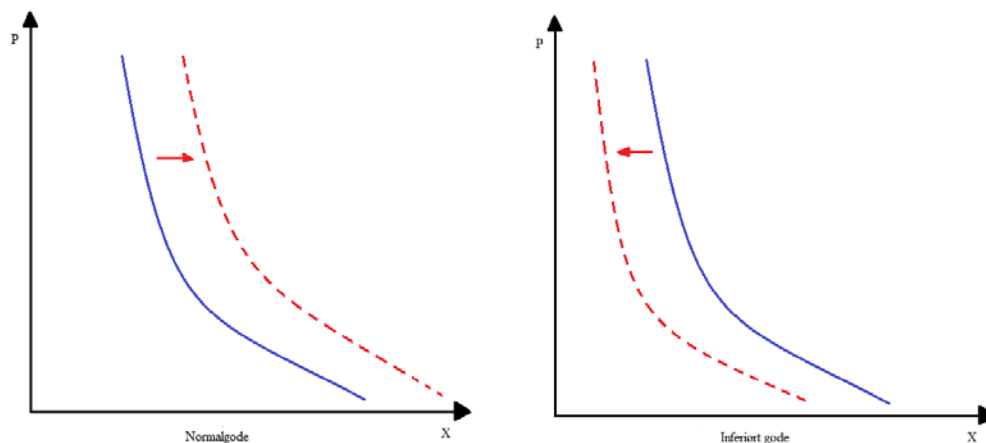
De to første grafene gir et bilde av "den bedre mengden" mens den siste grafen er et indifferenskart. Den første grafen viser at alt som ligger over kurven med punktet er foretrukket. I den andre figuren er punktet "b" en godekombinasjon som ligger i den bedre mengden. Alt som ligger under indifferenskurven, som punktet "d", er kombinasjoner som gir studenten lavere velferd. Kombinasjonen "c" og "a" anses som like bra. Slik vi har tegnet indifferenskurvene kan vi se at nyttenivået er stigende i konsum¹¹. Dette kan lett forveksles med påstanden om egosentrisk materialisme – mye vil ha mer! For mange vil dette være et for snevert syn. Det er ingen begrensninger på hvordan en konsument velger å disponere inntekten sin. For studenter med økt studiestøtte kan utfallet bli forskjellig. Forbruket kan enten øke i takt med økt inntekt, eller forbruket holder seg som normalt og resten av inntekten går til sparing eller veldedighet.

2.1.2 Inntektsendring

Vi ønsker her å se endringer i studentenes etterspørsel etter konsumgoder ved inntektsøkning i form av økt studiestøtte fra Lånekassen. Vi vet at økt inntekt vil flytte budsjettkurven utover i grafen. Vi forutsetter at det ikke forekommer noen prisendringer og at formålet ved økningen er å høyne kjøpekraften til studentene. Det er viktig å få med at ulike preferanser fører til svært forskjellige etterspørselsresponser¹². Effekten av en inntektsøkning er avhengig av om godet er normalt eller inferiørt. Inferiørt gode kan også omtales som «mindreverdige gode». Følgende to situasjoner er tenkelige:

¹¹ Riis, Moen. 2011 s. 72 - 75

¹² Riis, Moen. 2011

Figur 4. Etterspørsel etter forskjellige goder ved økt inntekt

På figuren til venstre ser vi at virkningen av økt inntekt når X er et normalgode. I figuren til høyre ser vi at virkningen er motsatt og at X dermed er et inferiørt gode¹³. Det vil si at hvis en student til vanlig kjøper et gode fra merket First Price, et så kalt mindreverdig gode, vil etterspørsel i følge modellen reduseres ved økt studiestøtte.

Med utgangspunkt i budsjettkurven fant vi grafen "Tilbud av arbeid" som viser hvordan studenter har mulighet til å disponere tiden sin mellom skole og jobb. Hvis vi tar utgangspunkt i at studenten har (Fritid + Arbeid) timer til disposisjon kan han/hun selv velge hvordan de fordeler tiden etter opplevd nytte. I dag må studenter prioritere hva de har tid til og hva de har råd til.

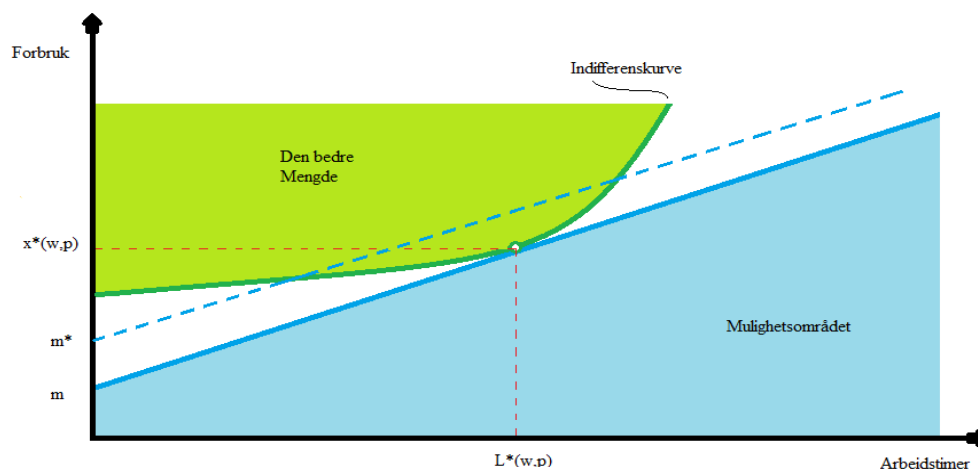
Økt arbeidstid øker inntekt og materiell velferd, men det går på bekostning av fritid og skolearbeid for studenter. For å illustrere et av målene med oppgaven vil vi ta noen forutsetninger å prøve og gjøre en grafisk utredning av problemstillingen.

Vi velger å gå ut i fra konsumentteoriens graf om tilbud av arbeid. Grafen har følgende formel:

¹³ Riis, Moen. 2011 s. 56

Hvor px er et uttrykk for det samlede forbruket til en konsument. Innbakt i denne formelen ligger fritid wF , eller skolearbeid om man vil. Boken Moderne mikroøkonomi¹⁴ definerer fritid som all tid utenom arbeid (over et døgn, 24 timer). w er timelønnen man får for en times utført arbeid i jobbsammenheng. $wL + m$ representerer den nominelle inntekten. Arbeidsinntekt (wL) og stipend i vårt tilfelle (m). For å få frem realinntekten deler vi på gjennomsnittspris for forbruket (p). Formelen forutsetter at vi forbruker all inntekt. Ved null timer fritid sitter vi igjen med følgende likning.

Grafen på neste side er et eksempel på hvordan tiden er fordelt for en student med for eksempel kr. 6810,- studiestøtte(m) pr. måned. Studenten jobber i dag L^* timer og har x^* forbruk. En av målene med denne oppgaven er måle hvordan studenter ville fordelt pengene og tiden sin hvis de hadde fått økt støtte fra lånekassen. I grafen ser vi en simulert økning i Studiestøtte fra m til m^* . Dette gir studenten en rekke valgmuligheter.¹⁵

Figur 5. Tilbud av arbeid ved økt studiestøtte

2.2 Holdningsteori

Til daglig hører vi ofte begrepet holdning, og vi vil definere hva begrepet innebærer. I faglitteratur innen forbrukeratferd defineres begrep på følgende måte: ”...an attitude is a learned predisposition to behave in a consistently favourable and unfavourable way with respect to a given object.” Definisjonen får frem at holdning er lært, det er altså ikke noe vi er født med. Holdninger er dessuten

¹⁴ Riis, Moen. 2011 s. 99

¹⁵ Riis, Moen. 2011 s. 101

konsistente, det vil si at de ikke endrer seg fra dag til dag¹⁶. Ved å ha kjennskap til studenters holdning vil vi lettere kunne kartlegge studenters atferd.

2.2.1 Multiattributt holdningsmodeller

En multiattributtmodell prøver å si noe om forbrukerens holdning til et holdningsobjekt. I vår oppgave ønsker vi å se på studenters holdninger til å kutte ekstrajobb til fordel for å bruke mer tid på skolen. Modellen vi mener er relevant er Theory-of-reasoned-action (TRA)-modellen (figur 6). Martin Fishbein's modell sier at for å forstå forbrukerens intensjon må man se nærmere på holdninger til atferden samt den subjektive norm. Martin Fishbein mener at ved å måle intensjon fremfor holdning vil man få et klarere bilde da intensjon forutsier atferd bedre enn holdninger.¹⁷

Hvis vi ser for oss at målet til en student er å oppnå økt studieprogresjon i form av bedre akademiske resultater, kan vi forutsette at for å oppnå dette målet må det brukes mer tid på skolen. Det blir dermed mindre tid til deltidsjobben. Det vil si at intensjonen om studieprogresjon fører til selve handlingen hvor studenten kutter ekstrajobben og bruker tiden på skolen istedenfor. Konsekvensen for denne handlingen vil være at studenten har mindre penger til disposisjon, men økt sannsynlighet for bedre akademiske resultater. Bak selve intensjonen ligger to komponenter som studenten vil ta opp til vurdering.

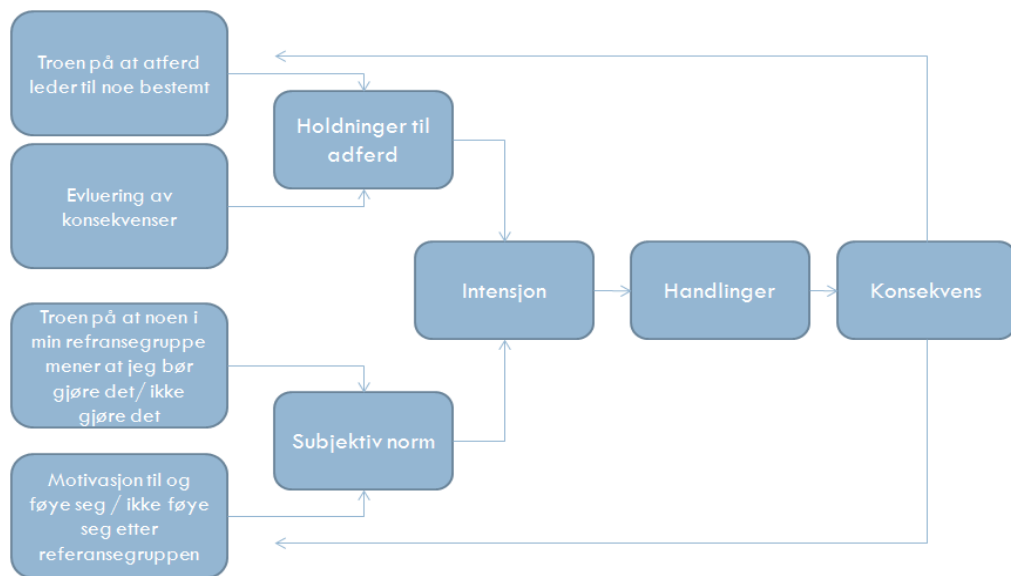
Den ene er «holdninger til atferd». Her vil studenten evaluere konsekvensene av å kutte ekstrajobben til fordel for mer skoletid. Det er ingen garanti for at økt tid på skolen vil gi bedre resultater, men det øker helt klart sannsynligheten. Vil det være verd å redusere den økonomiske friheten til fordel for økt sannsynlighet for bedre resultater? Hvis studenten har sterk tro på at det å gi opp ekstrajobben, med ganske stor sikkerhet medføre ønsket resultat, vil konsekvensen «mindre økonomisk frihet» muligens være en lav pris å betale. Vi ser her at både «konsekvens» og «tiltro» er det som skaper studentens holdning til selve atferden.

Den andre komponenten er «subjektiv norm». Subjektiv norm handler om referansegruppen som befinner seg i omgivelsene. Her forutsetter vi at referansegruppen består hovedsakelig av familie og venner/kjæreste. Hva tror

¹⁶ Schiffman. Leslie. Hansen. 2012

¹⁷ Schiffman. Leslie. Hansen. 2012

studenten referansegruppen mener er best? Studenten kan ha troen på at foreldrene ønsker at han/hun skal oppnå best mulig resultat på skolen. Motivasjonen blir da at hvis man setter ekstrajobben til side, øker skoleinnsatsen og oppnår gode resultater så vil man gjøre foreldrene stolte. Dette vil være med på å styrke intensjonen om økt studieprogresjon. På den andre siden kan det være at studenten tror vennene vil synes det er unødvendig å bruke mer tid på skolen til fordel for ekstrainntekten. Motivasjonen for å ikke gi opp ekstrajobben kan være at med ekstrainntekten kan man være med på flere fritidsaktiviteter med venner. Dette vil være med på å svekke intensjonen, sett fra kun den subjektive norm. Alle disse faktorene er med på å forme selve intensjonen.

Figur 6. Theory of reasoned action

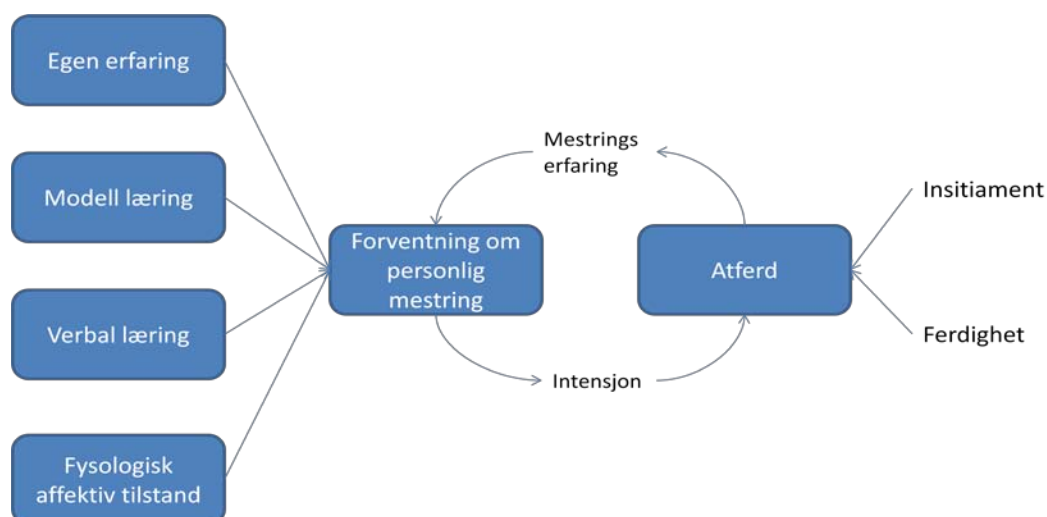
TRA modellen har videre blitt utviklet hvor det nå er blitt tatt hensyn til en ny komponent, nemlig persipert atferdskontroll. Den nye modellen kom i 1985 og heter "Theory of planned behavior", heretter kalt TPB-modellen. Den nye komponenten handler om individet faktisk har tro på at atferd kan gjennomføres, for eksempel «jeg er i stand til å få en A i dette faget hvis jeg prioriterer riktig». Studenten må dermed ha troen på at hvis han/hun kutter deltidsjobben og øker skoleinnsatsen så vil dette medføre ønsket resultat. Persipert atferdskontroll henger sammen med en kontrolloppfattelse. Det vil si at man føler man har kontroll over ytre faktorer som kan ha påvirkning. Vi mener at denne komponenten kan sammenlignes med "mestringfølelsen" som beskrives i avsnittet "sosial-kognitiv teori" og har derfor valgt å ikke gå så mye mer inn på denne her.

Vår oppfatning av TPB-modellen er at den er en sammensetning av TRA-modellen og teorien om "self-efficacy".¹⁸

2.2.2 Sosial-kognitiv teori

En annen teori vi mener vil være relevant for oppgaven er teorien om "self-efficacy" og ble utviklet av Albert Bandura i 1977. Bandura forklarer at "self-efficacy" er "*The belief in one's capabilities to organize and execute the courses of action required to manage prospective situations.*"¹⁹ Det vil si troen på ens egen evne til å utføre oppgavene som er nødvendig for å nå et mål. Dette mener Bandura spiller inn på vår motivasjon for å utføre en handling. Det handler om hvordan vi føler oss, hvordan vi tenker og hvordan vi handler. Personer med sterk «self-efficacy» er de som ser på en vanskelig oppgave som en utfordring som på ett eller annet vis kan mestres. De med svak «self-efficacy» unngår gjerne vanskelige oppgaver og mister fortroen på egne ferdigheter.

Vi ser i modellen at en students forventning om egen mestring av en oppgave er bestående av fire ulike faktorer. Bandura mener at den sterkeste måten å styrke mestringsforventning er gjennom det å mestre. Det kan også slå negativt ut hvis man ikke lykkes i å mestre oppgaven. Hvis man får dårlig karakter etter at man føler man har lagt ned et godt stykke arbeid kan det trekke ned egen mestringsforventningen.

Figur 7. Påvirknings kilder for mestringsforventning og atferd.

¹⁸ Ajzen. 1985

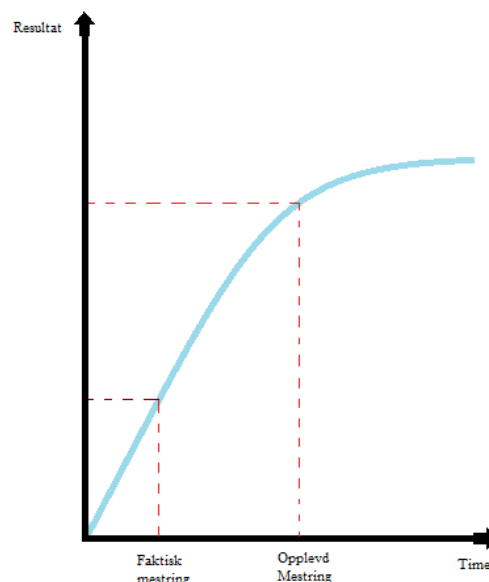
¹⁹ Bandura A. 1977

Sterkt står også modellering som vil si økt mestringsforventning gjennom å se likesinnede mestre en oppgave. Hvis man for eksempel har en venn som under like forutsetninger har prestert bra på eksamen så vil troen på at man selv klarer det øke. Verballøring er oppmuntring fra de rundt deg som gir selvtillit og kan hjelpe å overkomme usikkerhet. Da tenker vi på nære venner, familie og kjæreste som kan komme med positive innspill eller for eksempel påminne om tidligere gode prestasjoner.

Bandura sier at individets fysiologiske affektive tilstand påvirker hvordan man oppfører seg i forskjellige situasjoner. Humør, emosjonell tilstand og stress påvirker hvordan man selv føler man kan takle oppgaver.²⁰ Det å ha en dårlig dag kan redusere egen mestringsfølelse i klasserommet.

En sammensetning av disse fire faktorene gir en forventning om personlig mestring. Forventningen har effekt på hvor sterk intensjonen vil være, som igjen påvirker atferd. Etter utført handling sitter man igjen med mestringserfaring, som vil spille inn som faktor neste gang man skaper seg en forventning om mestringssevnen. I tillegg påvirkes selve atferden av insitiament og ferdighet.

TPB modellen kan sees som en utredning av "Troen på at atferd leder til noe bestemt", dette er også en faktor i TRA modellen. Problemet kan oppstå hvis studenters forventning om mestring er for høy. Det vil si at studenter tror økt skoleinnsats ikke vil føre til bedre resultater, mens realiteten kan være en helt annen. Som vi ser i figur 8 vil en student med høy opplevd mestring selv føle at flere timer investert i skolearbeid vil utgjøre lite utbytte. I dette tilfellet kan man se at studenten faktisk har store forbedringspotensialer.

Det kan diskuteres hvor sterk sammenhengen mellom holdninger og endelig atferd faktisk er. Teoriene og modellene vi har valgt å ta med i vår oppgaven tar utgangspunkt i at holdning påvirker atferd, men kan det være

²⁰ Bandura A. 1994

motsatt at atferd påvirker holdninger? Noen teoretikere mener at holdninger faktisk er en fortolkning av egen atferd. En student som i utgangspunktet er lite på skolen kan for eksempel utvikle et negativt syn på det å skulle være mer på skolen til fordel for å disponere mindre penger til forbruk.

2.3 Oppsummering

Konsumentteorien gir oss innsikt i hvilke valgmuligheter studenten har mens holdningsteorien gir oss et innblikk i hvordan disse valgene blir tatt. Vi tror at i realiteten står studenter som får økt studiestøtte ovenfor to valg. Enten redusere arbeidstid og beholde kjøpekraft, eller beholde arbeidstiden å få høyere kjøpekraft. Studentens holdning til skole, arbeid og fritid antar vi har effekt på intensjon som igjen vil føre til en bestemt atferd. I tillegg vil studenters tro på egen mestringssevne ha effekt på endelig atferd.

Konsumentteorien ga oss et innblikk i hvordan konsumenter forutsettes å tenke når det gjelder konsum. Vi har knyttet teorien opp mot studenter og hvordan de vil reagere ved økt studiestøtte når det kommer til konsummønster. Ut fra teorien under «inntektsendring» så vi at ved økt inntekt vil etterspørselen etter såkalte mindreverdsgoder synke, mens etterspørselen etter normalgoder vil øke. Med dette velger vi følgende hypotese ”Økt studiestøtte vil endre forbruksmønsteret i form av økt forbruk av luksusgoder”. Vi mener altså at om man gir studentene mer penger vil de endre forbruksmønsteret, i stedet for å beholde samme forbruksmønster å ha mer penger igjen i slutten av måneden. Her velger vi å definere luksusgoder som goder man ikke er avhengig av for å overleve.

Figur 5 ”tilbud av arbeid ved økt studiestøtte” ga oss et bilde av to utfall ved økt studiestøtte. Studenten kan kutte ned på ekstrajobben og samtidig beholde den samme inntekten, eller beholde jobben å oppnå høyere inntekt. Hvis vi kobler dette opp mot Figur 8 ”opplevd mestrings av skolearbeid” tror vi at en student vil beholde ekstrajobben og høyne sin egen inntekt. Dette fordi studenten er av den oppfattelsen at han/hun gjør det bra nok på skolen, selv om dette ikke nødvendigvis er en realitet. Vår hypotese blir altså ”Studenten vil ikke være villig til å kutte ekstrajobben ved økt studiestøtte”. Vi er av den oppfatning at det spiller en rolle hvor stor økningen studiestøtten er. Større økning vil sannsynligvis føre til at flere er villige til å kutte ned deltidsjobb. Vi velger å se bort i fra dette da vi forutsetter en økning innenfor rimelighetens grenser.

Vi ønsker å finne ut hvilke holdninger studenter har til det å jobbe med skolearbeid og hvilke normer som eksisterer rundt dette temaet. Dette fordi vi gjennom *Theory of reasoned action* mener at normene påvirker studenters atferdsmønster og dermed kan gi en indikasjon på hva studentene faktisk ville gjort hvis de fikk økt studiestøtten. Gjennom egne erfaringer vet vi at det kan være lett å bli påvirket av venner til for eksempel å være med på noe sosialt i stede for å jobbe med skole. Mange blir også påvirket av studievenner til å studere mer enn de ville gjort på egen hånd. Vi forventer at studenter tar egne valg, men tror den sosiale normen står sterkt i en students disponering av tid. Vår hypotese blir da ”*Den sosiale normen påvirker studenten i negativ retning når det kommer til intensjon om økt skolearbeid*”. Her tenker vi i hovedsak på studievenners påvirkning.

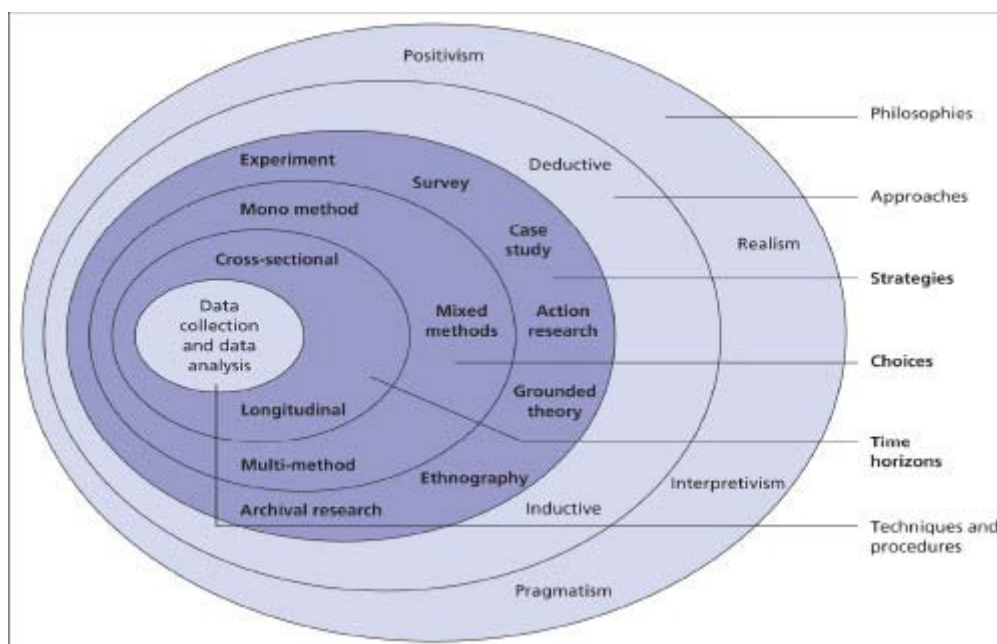
Studentenes holdning henger sammen men studentenes egen forventning om mestring. Det blir da relevant å se på sammenhengen mellom holdning og atferd hos studenter. Vi har lyst til å finne ut om studentene selv mener de gjør det som skal til for å oppnå den ønskede karakteren. Deretter har vi lyst til å finne ut om studenter har tro på at økt studieinnsats vil gi de proporsjonalt økte resultater. Hypotesen vår blir: ”*Studenter føler at de gjør en optimal innsats på skolen og mener derfor at mer tid på skolearbeid ikke gir tilstrekkelig gevinst.*”

3.0 Metode

Metode betyr i følge boken *Metode og dataanalyse* en planmessig fremgangsmåte for å tilegne seg kunnskap eller viten²¹. Hvilken metode som er riktig avhenger blant annet av vårt mål og våre ressurser. Målet med vår oppgave er å kartlegge studenters holdnings og forbruksendringer ved økt studiestøtte. Dette for å observere hvilke konsekvenser en eventuell endring i studiestøtte ville medført. Vi vil prøve å kartlegge dette gjennom en kvantitativ spørreundersøkelse. For å beskrive vårt valg av metode har vi tatt utgangspunkt i boken ”*Research methods for business students.*” Vi har brukt modellen ”*The research onion*” som utgangspunkt for design av vår undersøkelse.²²

²¹ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 13

²² Saunders, Lewis, Thornhill, 2009 s. 108

Figur 9. "The research onion". Tar for seg alle trinnene i valge av riktig metode

3.1 Utforming av riktig metode

Vår populasjon var studenter i Trondheim. Det er viktig å definere populasjonen da vi i denne undersøkelsen kun ønsker å uttale oss om studenter i Trondheim.²³

Når det brukes et såkalt beskrivende design har analytikerens utgangspunktet tilnærmet seg en grunnleggende forståelse av problemområdet. Formålet ved dette designet er å beskrive situasjonen på et bestemt område. Det vil si at vi ønsker å beskrive endret atferd ved økt studiestøtte. Grunnen til at vi velger et deskriptivt design er fordi det passer til vår oppgavestruktur, det vil si teori, hypotese og deretter empirisk testing. Hovedteknikkene for datainnsamling er spørreskjemaundersøkelse (se vedlegg 1), noe vi mener passer godt for vår oppgave. Formålet med designet vi har valgt er å få svar på spørsmål av typen:

- Vil økt studiestøtte endre studenters forbruksmønstre?
- Er studenter villige til å kutte deltidsjobben?
- Blir studenter påvirket av den sosiale norm når det kommer til skolearbeid?
- Er det slik at studenter er under oppfatning av at de jobber tilstrekkelig med skolearbeid?

²³ Gripsrud, Olsson, Silkoset, 2011 s. 129

Resultatet vi ønsker å oppnå er en kvantitativ beskrivelse av temaet «studenters atferdsendring ved økt studiestøtte.»

Ved å følge ”*The research onion*” finner vi frem til det designet vi mener passer vår undersøkelse best. Et paradigme kan forklares som vår holdning til den kunnskapen vi allerede innehar. Vi kan derfor kalle et paradigme for en dominerende arbeids- og tenkemåte. Det stod i hovedsak mellom «hermeneutisk» og «positivistisk».

Vi har valgt det hermeneutiske paradigmet da man her fokuserer på meninger, i motsetning til det positivistiske som ser på ren fakta. Vår oppgave handler om atferdsendringer og vi mener at det å se sammenhengen mellom meningene blant individer og grupper er mer passende enn fakta. Vi har brukt den overordnede problemstillingen og teorien til å utforme hypotesene våre. Videre vil vi teste hypotesene i den virkelige verden for å se om teoriene rundt problemstillingen holder. Deretter kan vi gå tilbake å modifisere teoriene hvis det er nødvendig. Teorien kaller denne måten å angripe en problemstilling for *deduction*.²⁴

Vår datainnsamling vil være gjennom en webbaseret spørreundersøkelse. Teorien sier at det i hovedsak finnes to typer undersøkelsesmetoder; kvalitativ og kvantitativ. Kvalitativ undersøker fenomener som omhandler hvordan individer oppfører seg i en gitt setting. En kvantitativ undersøkelse er mer overfladisk og omhandler det som er målbart og tall²⁵. Vi vil i vår oppgave legge hovedvekten på kvantitativ undersøkelse. Dette kaller Saunders, Lewis og Thornhill for Monometoden²⁶.

Vår undersøkelse vil være en cross-sectional undersøkelse fordi den måler dagens studenter i dagens situasjon. Vi er inneforstått med at våre målinger kan være ugyldige allerede til høsten.

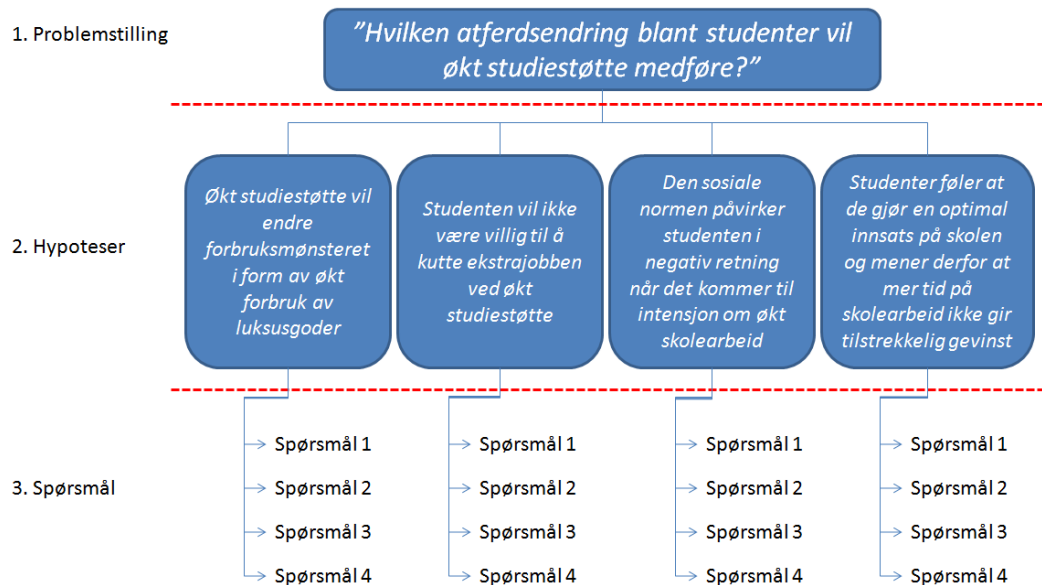
²⁴ Saunders, Lewis, Thornhill, 2009 s. 124

²⁵ Gripsrud, Olsson, Silkoset, 2011 s. 79

²⁶ Saunders, Lewis, Thornhill, 2009 s. 151

3.2 Utforming av spørreskjema

Gjennom å bruke hypotesene som grunnlag for spørsmålsutforming følger vi at vi svarer indirekte på problemstillingen.

Figur 10. Våre tre steg i utforming av spørsmålene.

Spørreskjemaet vi har utarbeidet skal sendes ut som en spørreundersøkelse som besvares over internett. Vi la spørreundersøkelsen inn på surveymonkey.com og prøvde deretter å spre den ut til så mange som mulig både igjennom læringsplattformen itslearning.com og nettsamfunnet facebook.com. En web-basert løsning var positivt på mange måter. Det var billig i og med at vi slapp å printe ut over 200 spørreundersøkelser. Respondentene valgte selv når de ville ta spørreundersøkelsen, det var til og med mulig å starte for deretter å pause og å komme tilbake der man slapp. I tillegg nådde vi frem til en stor mengde studenter på veldig kort tid.

Målet var å få inn omkring 200 besvarelser og det var derfor viktig at undersøkelsen var forståelig og oversiktlig. Vi valgte derfor å pre-teste undersøkelsen på en gruppe studenter for tilbakemeldinger. Spørreundersøkelsen ble i tillegg godkjent av veileder.

Vi har valgt å avgrense undersøkelsen til kun studenter i Trondheim. Dette fordi vi mener at utvalget lett kunne blitt skeivt om vi valgte hele Norge, da vi ikke har kapasitet eller tid til å samle inn så mange undersøkelser som dette ville krevd.

3.2.1 Layout

Vi så viktigheten i å gjøre spørsmålene så enkle som mulig og holde undersøkelsen oversiktlig. Dette fordi vi ønsket at så mange som mulig skulle fullføre spørreundersøkelsen. Vi prøvde å holde respondentens motivasjon oppe ved å starte med noen enkle demografispørsmål og gikk deretter gradvis over på selve undersøkelsen. Respondenten fikk i tillegg opp et bilde av en målestokk under hele undersøkelsen som viste hvor mange prosent som var fullført. Dette for å vekke respondentens interesse å få vedkommende til å fortsette.

3.2.2 Kommentarer til spørreskjema

Demografispørsmål 1-5

Demografispørsmålene vil vi bruke for å skaffe oss en enkel oversikt over utvalget når det gjelder kjønn, studiested, inntekt og alder. Vi ønsker dessuten å se om det kan finnes noen sammenhenger mellom de enkelte demografispørsmålene og hypotesene.

7-8. Inntekt og sommerjobb

I disse spørsmålene vil vi få svar på hvor mye en student faktisk har i tillegg til studiestøtten de får i 10 av årets måneder. Deretter vil vi kartlegge hvor mye studenter jobber i løpet av sommeren, for å få en oversikt over hvor mye penger de kan legge seg opp før skoleåret starter.

Hypotese nummer 1

”Økt studiestøtte vil endre forbruksmønsteret i form av økt forbruk av luksusgoder.”

14. I et tenkt tilfelle; om du disponerer 4000 kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under?

15. Ut fra din samlede inntekt, hvilke av følgende poster prioriterer du høyest å bruke pengene på?

13. Hvis du i alle studiemånedene mottar kroner 2000 ekstra ut over din nåværende inntekt, hvordan vil du prioritere forbruket av pengene på disse postene?

17. I et tenkt tilfelle: om du disponerer 7000 kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under?

20. I et tenkt tilfelle: om du disponerer 10.000 kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under?

Disse fem spørsmålene ønsker vi skal avdekke hvordan prioriteringer studentene ser for seg ved forskjellige kronebeløper. Svarene skal kunne gi oss et bilde av hvordan prioriteringene endres i takt med beløpet. Vi ønsker altså å få frem et bilde av forbruksmønsteret.

Hypotese nummer 2

”Studenten vil ikke være villig til å kutte ekstrajobben ved økt studiestøtte.”

11. I en verden hvor studenter ikke trenger å jobbe ved siden av studiet: Hva anser du som lavest månedlig inntekt du kunne klart deg med økonomisk?

16. Jeg må jobbe ved siden av studiet for å klare meg økonomisk.

18. Hvis mitt karaktersnitt synker er jeg villig til å kutte ut deltidsjobben.

Her ønsker vi å få frem studenters meninger omkring ekstrajobb ved å gi dem en rekke påstander. Disse meningene skal gi oss et klarere bilde av hvordan studentene tenker om det å eventuelt ville kutte ekstrajobben hvis de fikk mer penger i studiestøtte.

Hypotese nummer 3

”Den sosiale normen påvirker studenten i negativ retning når det kommer til intensjonen om økt skolearbeid.”

10. Jeg blir ofte spontant med på sosiale aktiviteter iverksatt av mine medstudenter.

12. Jeg tror at jeg og mine medstudenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skolearbeid.

21. Når en medstudent velger å jobbe med skolearbeid føler jeg at jeg må gjøre det samme.

25. Andre studenters arbeidsvaner bestemmer i høy grad hvordan min egen arbeidsinnsats er i studiet.

Her ønsker vi å få frem hvorvidt studenten selv føler at det forekommer påvirkning fra omgivelsene.

Hypotese nummer 4

”Studenter føler at de gjør en optimal innsats på skolen og mener derfor at mer tid på skolearbeid ikke gir tilstrekkelig gevinst.”

19. I hvilken grad føler du at 4-6 timer ekstra skolearbeid vil medføre bedre karakterer?

23. Hvor mange timer i uken bruker du på skolearbeid ut over forelesninger?

24. Hvordan betrakter du din egen arbeidsinnsats når det kommer til studiet?

Vi ønsker her å danne oss et bilde av hvordan studentene oppfatter sin egen arbeidsinnsats. Vi ønsker dessuten å se om det er noen sammenheng med egenoppfattelse av innsats og hvor mange timer studenten bruker på skolen.

3.3 Undersøkelsens reliabilitet og validitet og feilkilder

Validiteten måler spørreundersøkelsen sin gyldighet. Det vil si i hvor stor grad spørreundersøkelsen måler det den faktisk skal måle.

Reliabilitet handler om i hvor stor grad spørreundersøkelsen kan anses som pålitelig. Høy reliabilitet vil si at vi får de samme svarene om vi gjentar spørreundersøkelsen mange ganger. Dette er to kriterier for en ”god” spørreundersøkelse.²⁷

Muligheten for feilkilder er alltid tilstede. Vi må ta høyde for feilkilder i vår oppgave selv om vi har tatt forhåndsregler for å unngå dette. Vi vil nå gå igjennom diverse feilkilder som kan forekomme og hvordan vi har gått frem for å unngå disse.

1. Responsfeil. Det vil si at spørreundersøkelsen ikke blir fullført etter oppstart.
2. Populasjonen vi ønsker å uttale oss om ikke blir dekket av utvalget.
3. Feil og mangler som gjør spørreundersøkelsen uklare.
4. Feil ved registrering og håndtering av data.

²⁷ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 49

- 1) Vi prøvde å lage så få sider som mulig i vår nettbaserte spørreundersøkelse for å gjøre opplevelsen av undersøkelsen kortere. Vi passet også på å informere om lengden på undersøkelsen på forhånd. Til slutt endte vi med en fullføringsgrad på rundt 80% noe vi anser som meget bra.
- 2) Ved å spre undersøkelsen på de store skolene i Trondheim endte vi med et utvalg på tvers av studieretning og alder.
- 3) Før vi lanserte spørreundersøkelsen pre-testet vi undersøkelsen på rundt 10 studenter. Vi fikk mange gode tilbakemeldinger og rettet opp i uklarheter og feil. Det endelige resultatet ble godkjent av både veileder og medstudenter i vår bachelorgruppe.
- 4) Vi benyttet oss av surveymonkey.com som gir en enkel og grei oversikt over dataen i grafer. Her fikk vi også en direkte utskrift til excel som vi videre kunne kopiere inn i SAS JMP for analyse. I Excel gikk vi nøye gjennom hver respondents svar for å forsikre oss om at svarene var riktig registrert.

3.4 Datainnsamlingsmetode

Vi har et såkalt deskriptivt design på oppgaven vår, det vil si at formålet vårt er å beskrive situasjonen på en bestemt måte. Vi har brukt to måter å samle inn informasjon på; primærdata og sekundærdata. Sekundærdata er data som allerede er tilgjengelig som for eksempel tidsskrifter, bøker, statistiske publikasjoner og internett. Dersom den nødvendige informasjonen ikke er tilgjengelig som sekundærdata må man selv foreta innhenting av informasjonen. Dette kalles primærdata. Primærdata er data som man selv står for innsamlingen og bearbeiding av.²⁸

3.4.1 Primærdata

For å skaffe oss primærdata bestemte vi oss rask for at vi skulle benytte oss av spørreskjemaundersøkelse. Dette valgte vi fordi vi har begrenset med tid og økonomiske midler. Spørreskjemaundersøkelse er en av de vanligste måtene å samle inn data på. Kommunikasjonen mellom intervjuer og respondenten blir standardisert, det vil si at det er et bestemt oppsett av spørsmål og svaralternativer som alle respondentene må svare på. Unntaket her er om respondent svarer «nei» på spørsmålet: «har du deltidsjobb?». Da skal ikke respondenten svare på

²⁸ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 39

spørsmålet: «hvis ja, hvor mange timer jobber du gjennomsnittlig i uka?». Bruk av spørreskjema krever at man har tenkt nøye igjennom spørsmålene på forhånd for at man skal få best mulig svar på det man er ute etter. Vi har derfor valgt å bruke tid på selve utformingen. Metoden vi har brukt er web-basert spørreskjemaundersøkelse.

Fordelene ved web-basert spørreskjema:

- En billig og tidssparende løsning
- Respondenten kan selv velge tid og sted
- Flere portaler tilgjengelig: facebook/itslearning/mail

Ulempene ved web-basert spørreskjema:

- Det er lett å hoppe av undersøkelsen underveis
- Skjevhet i utvalget.²⁹

3.4.2 Sekundærdata

Vi har hentet oppgavens sekundærdata fra statistisk sentralbyrå som er en offentlig kilde blant eksterne kilder. Her fant vi frem til rapporten «Levekår blant studenter 2010» som vi syntes var veldig relevant for vår oppgave. Her er det foretatt en undersøkelse blant studenter mellom 19 og 34 år om studier og hverdagsliv. Rapporten gir en generell oversikt over studentenes studieforhold, helse, boligsituasjon, familieliv, fritidsvaner, økonomi og arbeidsforhold.

3.4 Utvalg

Vi ble begrenset av tid og ressurser når det kom til utvalgets størrelse. I samsvar med tidligere bacheloroppgaver og veileder satt vi oss som mål og få inn 200 undersøkelser. Det er en forholdsvis liten andel av den totale populasjonen, men med det gir allikevel et solid grunnlag for analyse. Vi er av den oppfattelse at homogeniteten innenfor hver av undergruppene som i vårt tilfelle blir universiteter og høyskoler i Trondheim er høy. ”*Dess mer homogen en populasjon er, dess mindre behøver utvalget å være.*”³⁰

Utvalget vi vil nå frem til er et sannsynlighetsutvalg³¹. Sannsynlighetsutvalg deles inn i tre hovedtyper; enkelt tilfeldig utvalg, stratifisert utvalg og klyngeutvalg.

²⁹ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 124

³⁰ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 134

³¹ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 133

Den utvalgstypen som passet best for oss var stratifisert utvalg. Dette basert på Gripsrud, Olsson og Silkoset tre kriterier:

- At populasjonen deles inn i gjensidig utelukkende og dekkende undergrupper
- At det trekkes et enkelt tilfeldig utvalg innenfor hver undergruppe. (stratum)
- At utvalgsstørrelsen fra hvert stratum kan variere.

4.0 Analyse

Da innsamlingen av data stagnerte på 213 respondenter avsluttet vi spørreundersøkelsen og lastet ned rådataen direkte fra surveymonkey.com. Vi lastet ned tallkodete svar i excelforamt som kan åpnes direkte i dataanalyseverktøyet JMP. Deretter dekodet og plottet vi tallkoden for hver variable. Underveis rettet vi opp i feilverdier og enkelte manglende svar. Dette gjorde dataen håndterbar og leselig. Under følger en enkel fremleggelse av data og en gjennomgang av JMP analysen.

4.1 Enkel dataanalyse

Ved å fremstille grafer får vi et klart bilde av de ulike variablene. Ved å måle frekvensfordeling, median, variasjon og gjennomsnitt vil vi vise hvordan svarene har fordelt seg. Tabell 8.1 Gripsrud, Olsson, Silkoset:³²

	Enkle variabler
Nominalnivå	Frekvensfordeling
Ordinalnivå	Median, Variasjonsbredde
Intervallnivå	Gjennomsnitt, Varians, Standardavvik
Forholdsnivå	Gjennomsnitt, Varians, Standardavvik

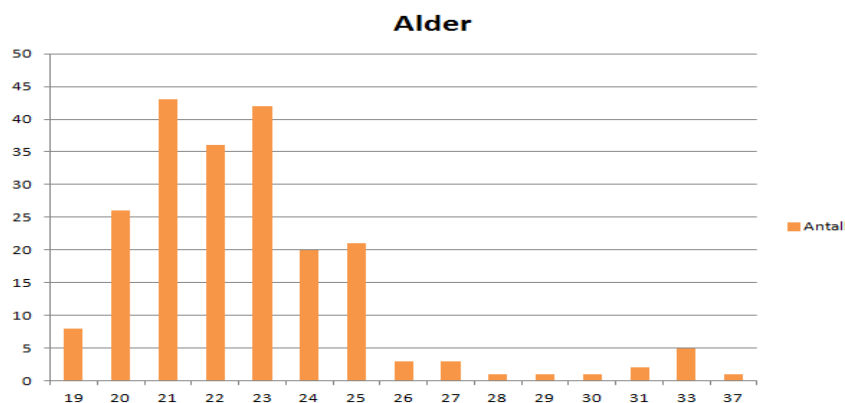
³² Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 155

Spørsmål 1

Av 213 respondenter ble kjønnsfordeling 40% menn og 60% kvinner.

Spørsmål 2

Vi har fått svar fra respondenter i alderen 19 til 37 år. Gjennomsnittsalderen er 22.7, altså 23 år. Det er en viss skjevhet i fordelingen men vi anser det som uproblematisk da undersøkelsen er ute etter heltidsstudenter, ikke hvilken aldersgrupper de er i.

Spørsmål 3

Spørsmål om studieomfang har vi med for å kunne dele opp hvor mange av respondentene som gikk deltid og heltid. Dette fordi vi har valgt å se bort i fra deltidstudenter. I analysen av de 213 respondentene er det altså kun heltidsstudenter.

Spørsmål 4

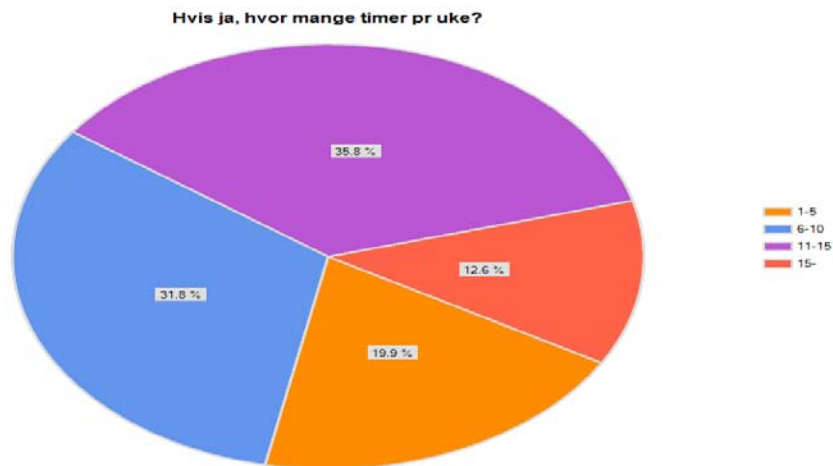
Vi fikk inn høyest prosentandel respondenter fra BI på ca 60%. Dette fordi vi hadde mulighet til å spre spørreundersøkelsen via læringsplattformen itslearning.com. Både HIST og NTNU ligger ganske likt mot hverandre med henholdsvis 19 og 14%. Her er det en skjevhet i svarene. I og med at 40% av respondentene går på andre skoler enn BI valgte vi og si oss fornøyd med utvalget.

Spørsmål 5

Økonomi var den studieretningen med høyest antall respondenter ca 48%. Deretter har vi alternativet «annet» som også gjør seg markant med 28%. Både ingeniør og helse ligger ganske likt med 9 og 14%.

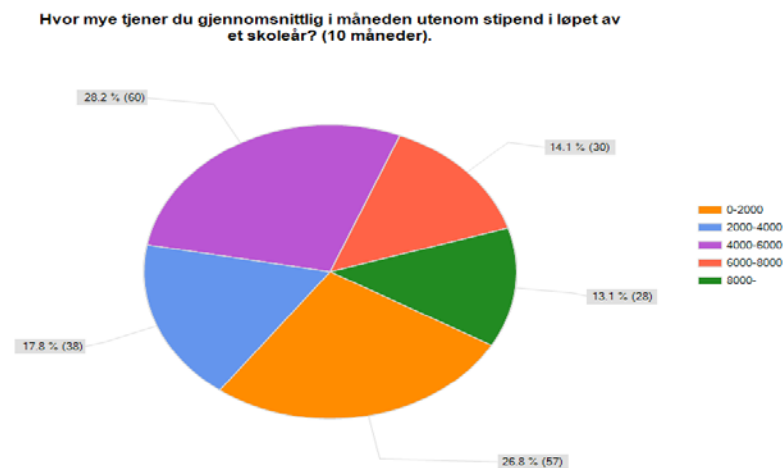
Spørsmål 6 og 7

70 % av respondentene oppga at de hadde deltidsjobb. Dette stemmer også overens med statistikk hentet fra ssb.no sin rapport "levetår blant studenter 2010". Disse respondentene svarte deretter på hvor mange timer de gjennomsnittlig jobbet i uken og vi ser at det ligger ganske likt mellom de ulike alternativene.

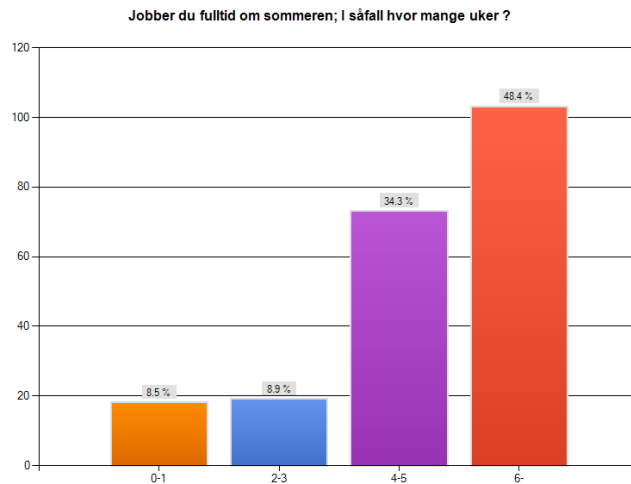
Spørsmål 8

Da fordelingen av hvor mange timer gjennomsnittlig i uka respondentene bruker på deltidsjobb er jevn, blir det også ganske jevnt når det gjelder hvor mye de gjennomsnittlig tjener.

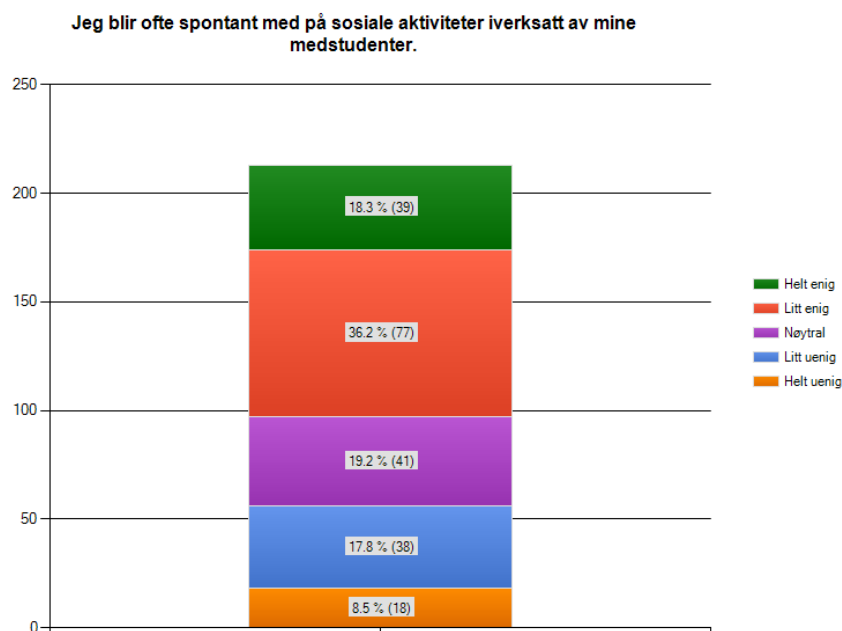
Spørsmål 9

I underkant av halvparten av respondentene svarte at de jobber fulltid 6 uker eller mer i løpet av sommerferien. Det er i tillegg en ganske markant størrelse som svarte at de jobber 4-5 uker av sommerferien. Vi ser derfor at det vanligste er at studenter jobber 4 uker eller mer.

Spørsmål 10

Vi har her tallverdier fra 1-5 som indikerer henholdsvis helt uenig til helt enig. I overkant av 50 % av respondentene stiller seg litt eller helt enig i påstanden om at de ofte blir spontant med på sosiale aktiviteter. Ca 20 % stiller seg nøytral. Medianen på 4 indikerer at respondentene er litt enig i at de blir ofte med på spontane aktiviteter.

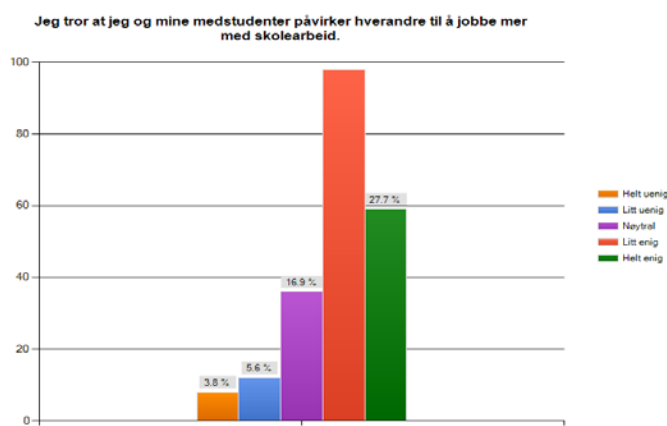
Spørsmål 11

Her spurte vi etter laveste månedlig eksistensgrunnlag respondenten kunne klare seg med. Laveste oppgitte inntekt var 500,- mens høyeste var 25.000,- kr. Det er viktig å få med at det kun er ytterpunkter. I følge JMP ble medianen 9000 og gjennomsnittlig ønsket månedsinntekt var 9.205 kr med standardavvik på 2914,5.

Spørsmål 12

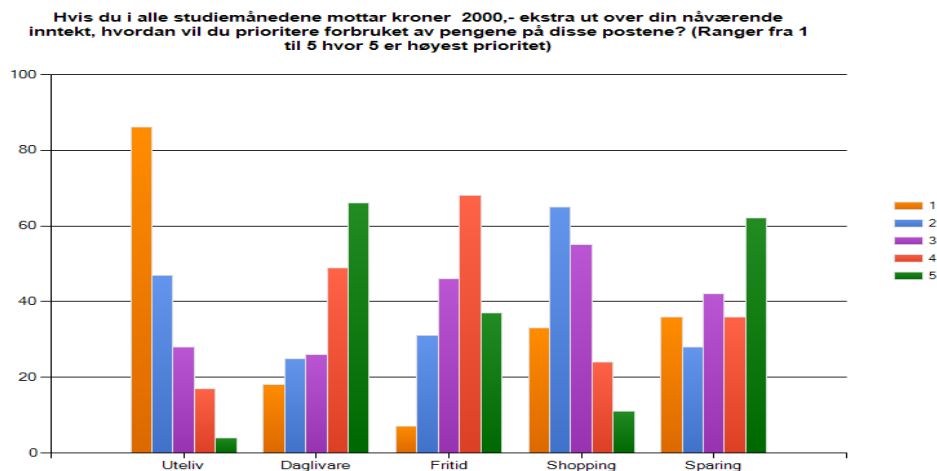
74 % av respondentene sier seg litt eller helt enig i at de lar seg påvirke av andre studenter når det gjelder skolearbeid. 17 % stiller seg nøytral til påstanden.

Medianen indikerer at respondentene er litt enig i spørsmålet.

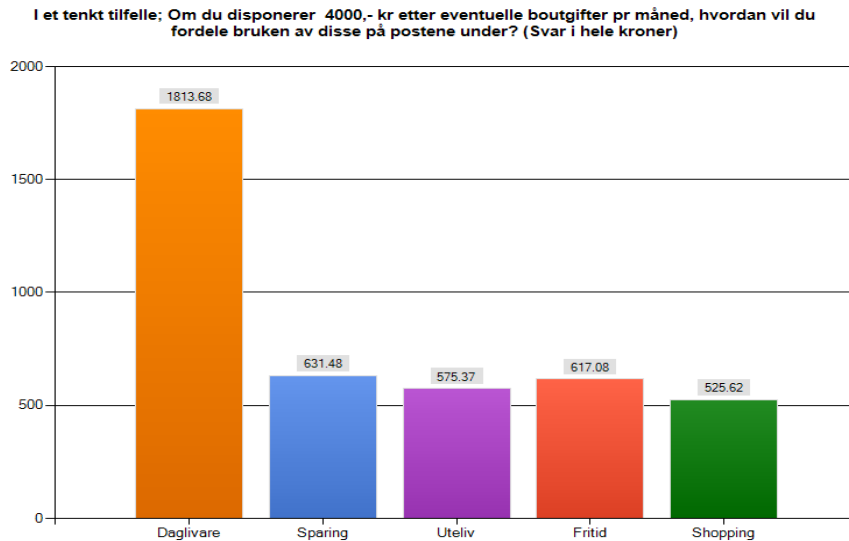
Spørsmål 13

Vi ser at både dagligvare og sparing har fått høy prioritering, mens fritid kommer like etter. 36 % av respondentene mener at dagligvare har høyest prioritet mens 30 % mener sparing har høyest. 47% av studentene prioriterte uteliv lavest. Svarene tyder på at studentene prioriterte i rekkefølgen fra høyest mot lav: dagligvare, sparing, fritid, shopping, uteliv.

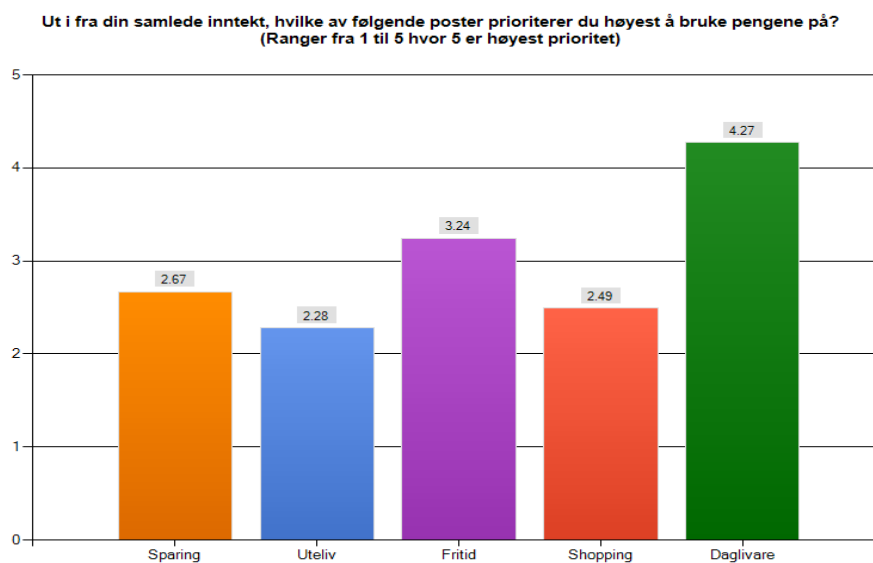

Spørsmål 14

Gjennomsnittlig har respondentene satt av kr. 1800,- på dagligvare. De andre postene har ganske lik fordeling med henholdsvis kr. 500,- til 600,-. Vi ser dermed at dagligvare skiller seg sterkt ut. Vi så også at sparing var den posten som flest valgte å ikke bruke noe på.

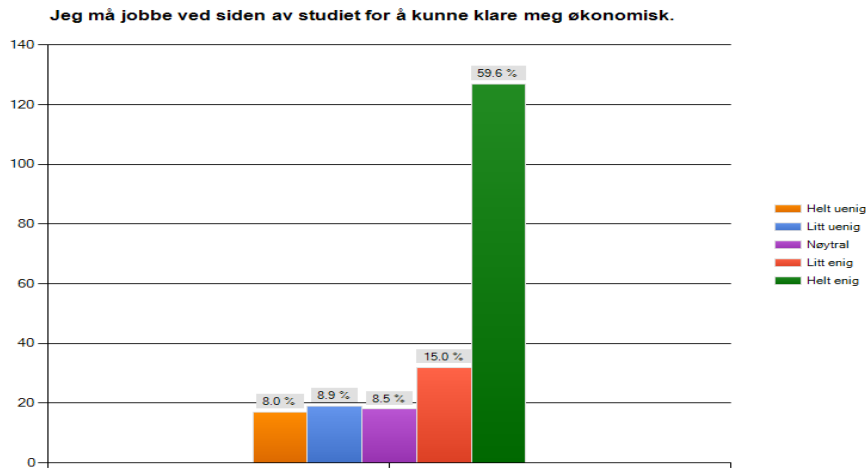
Spørsmål 15

63 % av respondentene har satt dagligvare som høyeste prioritet ut fra samlet inntekt. 36 % mener at fritid kommer like etter dagligvare når det gjelder prioritet. Som laveste prioritet mener 32 % uteliv og 35 % sparing. Her er det god korrelasjon med spørsmål 13.

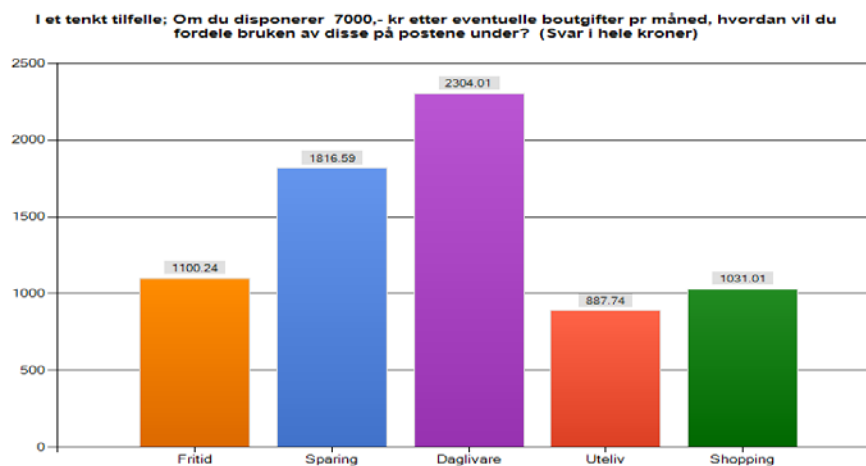

Spørsmål 16

60 % av respondentene er helt enig i at de må jobbe ved siden av studiet for å klare seg økonomisk. Totalt er det 75 % som er litt og helt enig i påstanden. Bare 8,5 % stiller seg nøytral. Medianen indikerer at studenter føler at de må jobbe ved siden av skolen.

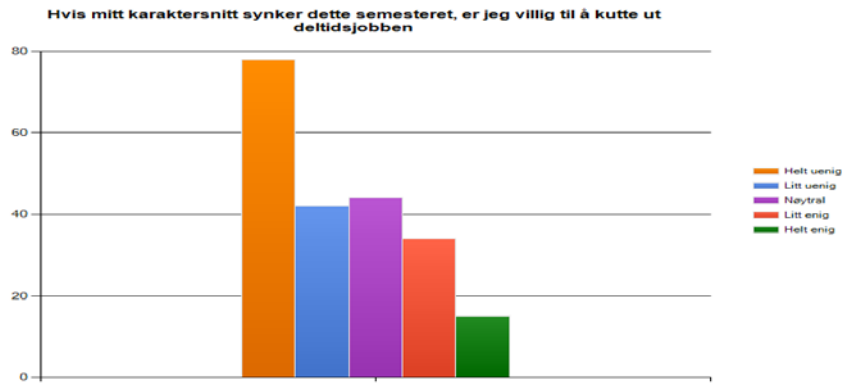
Spørsmål 17

Her skulle respondentene fordele kr. 7000,- på fem ulike poster. Gjennomsnittlig har respondentene valgt å plassere kr. 2.300,- på dagligvare. Nest høyest ble sparing som fikk gjennomsnittlig kr. 1.800,- Både shopping og fritid ligger likt på rundt kr. 1.000,-. Lavest ble uteliv som fikk i underkant av kr. 900,-.

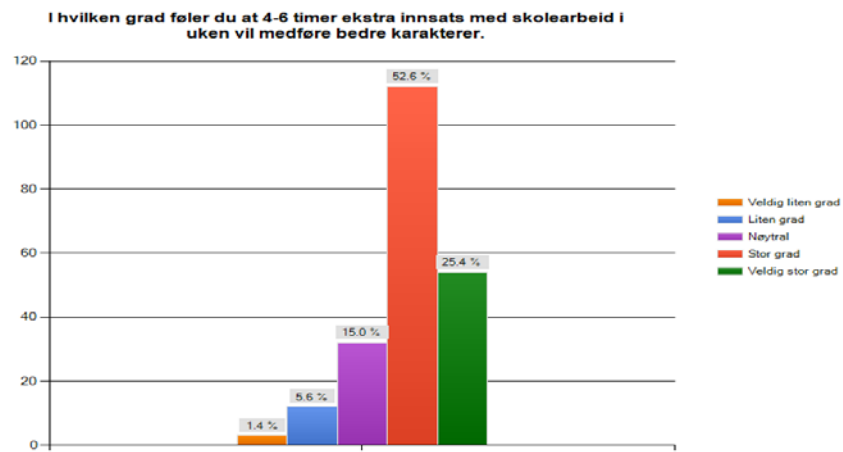

Spørsmål 18

56 % av respondentene er litt eller helt uenig i at det ville vært aktuelt å kutte ekstrajobben ved karakterfall. 21 % stiller seg nøytral til påstanden. Medianen indikerer at respondentene er litt uenig i utsagnet.

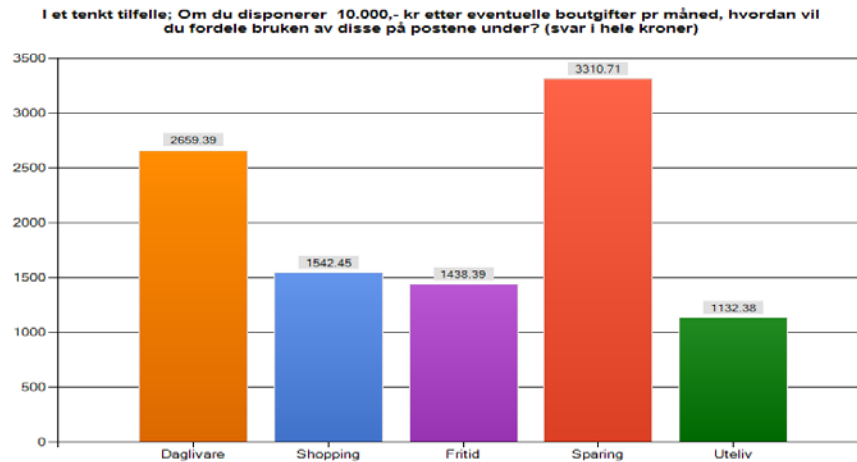
Spørsmål 19

I underkant av 80 % mener at i stor eller veldig stor grad vil 4-6 timer ekstra skolearbeid påvirke karakteren i positiv retning. 15 % stiller seg nøytral til påstanden. Medianen forteller oss at respondentene mener at 4-6 ekstra timer skolearbeid i løpet av en uke vil i stor grad forbedre karakterene deres.

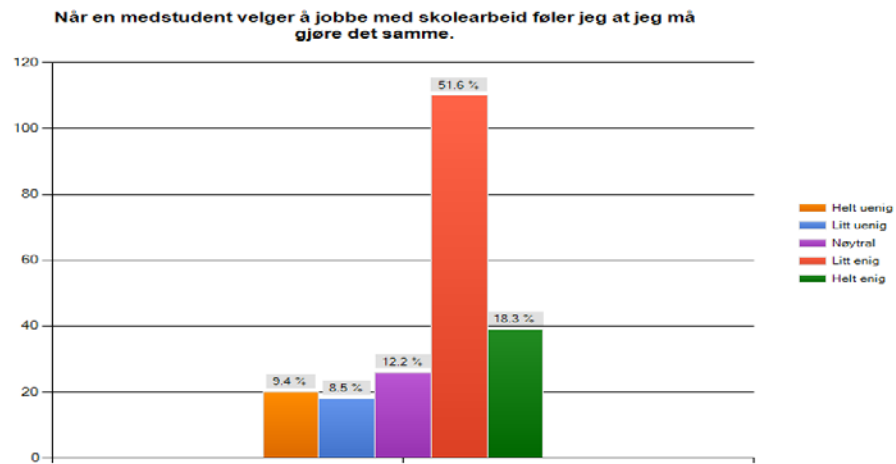

Spørsmål 20

Av kr. 10.000,- har respondentene fordelt i gjennomsnitt kr 3.300,- på sparing og kr. 2.600,- på dagligvare. Shopping, fritid og uteliv er noenlunde likt fordelt med ca kr 1.100 til 1.500 pr alternativ.

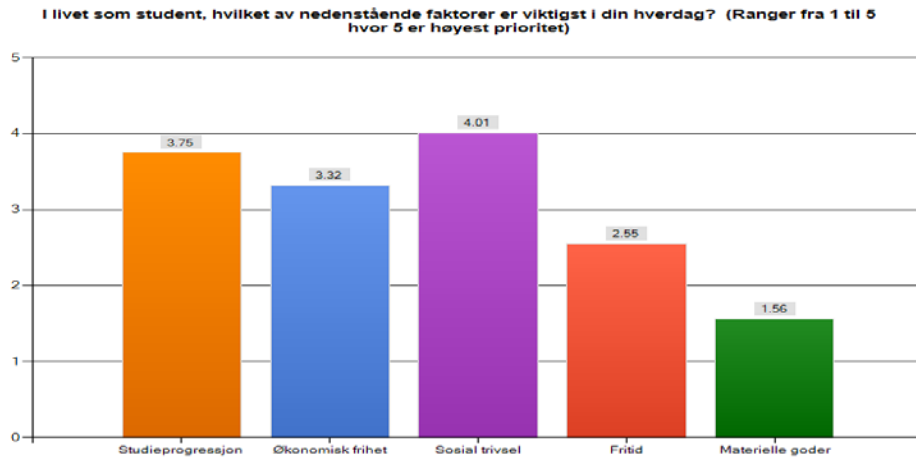
Spørsmål 21

70 % av respondentene har svart at de er litt eller helt enig i at de føler de må gjøre skolearbeid når en medstudent gjør det. 12 % stiller seg nøytral til påstanden. Medianen indikerer at respondentene er litt enig i påstanden.

Spørsmål 22

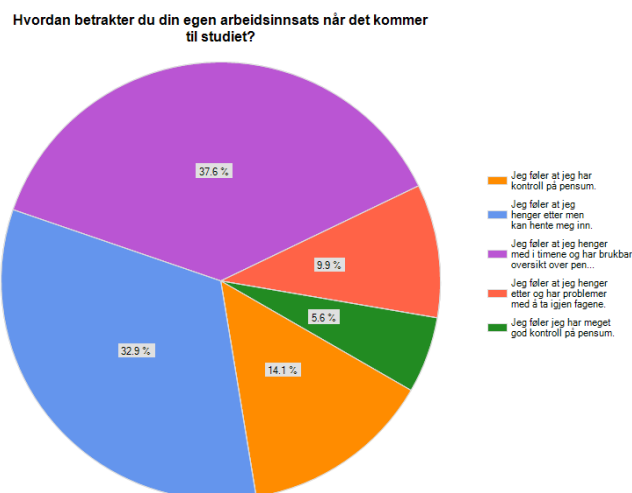
Som høyest prioritet har 44 % satt sosial trivsel mens 33 % mener studieprogresjon er viktigst. Som nest viktigst har 30 % satt økonomisk frihet. Som minst viktigst har 68 % satt materielle goder. Grafen viser hvilken snittkarakter de fem alternativene har fått mellom en og fem.

Spørsmål 23

Her spurte vi etter hvor mye tid respondentene bruker på skolearbeid ut over forelesningen i løpet av en uke. Gjennomsnittlig har respondentene oppgitt at de bruker ca 14 timer på skolearbeid.

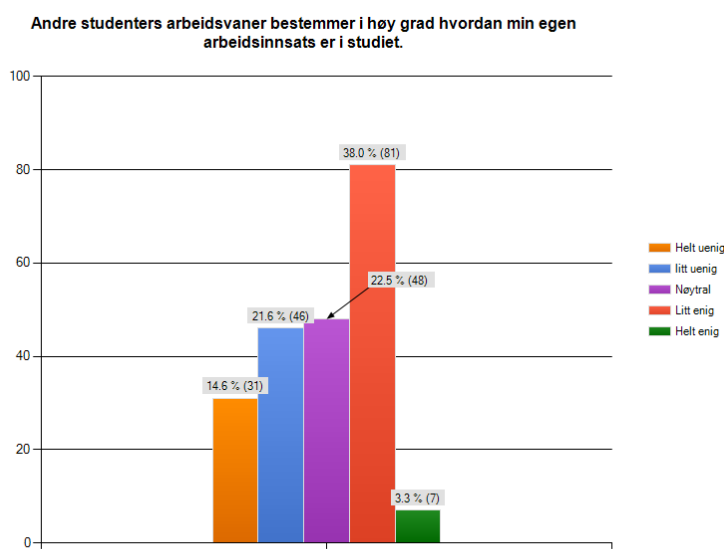
Spørsmål 24

38 % av respondentene har svart at de føler at de henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum. Like bak har 33 % svart at de henger etter men kan hente seg inn. Bare 6 % har svart at de føler de har meget god kontroll på pensum. Medianen indikerer at respondentene føler at de henger etter men kan hente seg inn.

Spørsmål 25

41 % av respondentene er litt eller helt enig i at de påvirkes av andre studenters arbeidsvaner. 36 % sier de er litt eller helt uenig i denne påstanden. Spørsmålets median viste her at studenter var nøytrale.

4.2 Analyse av hypoteser

Vi vil nå analysere dataen vi har presentert, og legge frem statistiske beregninger og tester for å videre kunne bekrefte eller avkrefte hypoteser i konklusjonen. Da vi har mange variabler på nominal nivå har vi benyttet oss av krysstabulering. Det gir god oversikt over variablene og peker ut tendenser.³³ Kji-kvadrattest brukes for å teste om det er noen signifikant mønster mellom variablene.³⁴

4.2.1 Hypotese 1

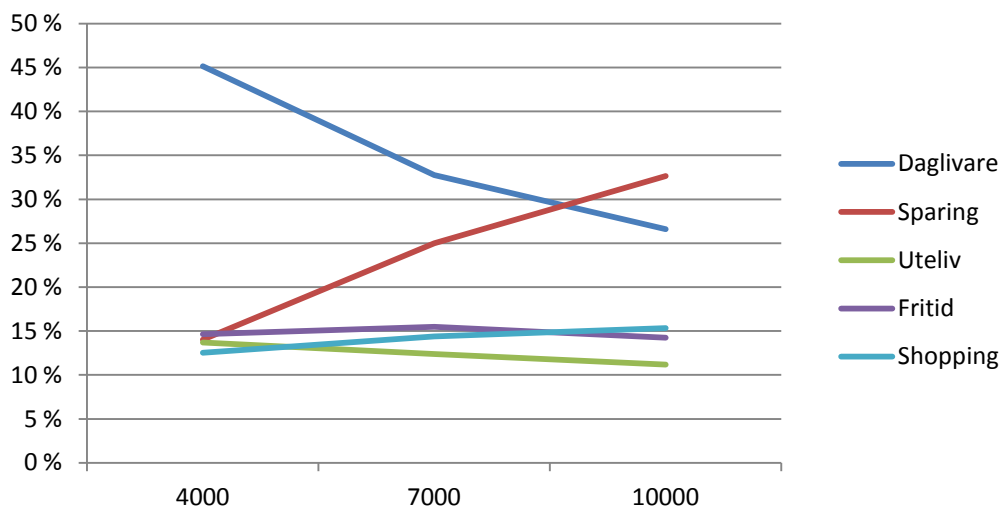
”Økt studiestøtte vil endre forbruksmønsteret i form av økt forbruk av luksusgoder”.

For å kunne sammenligne spørsmål 14, 17 og 20 hvor vi ber respondenten plassere henholdsvis 4000,-, 7000,- og 10.000,- kroner på forskjellige poster måtte vi standardisere summene. Dette gjorde vi ved å beregne hvor stor prosentandel av totalsummen respondentene i snitt hadde plassert på de forskjellige postene. Som grafen under viser ble sparing prioritert høyere og høyere desto mer penger respondentene fikk. Det betyr at respondentene er villige til å spare en høyere

³³ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 178

³⁴ Gripsrud, Olsson, Silkoset. 2011 s. 208

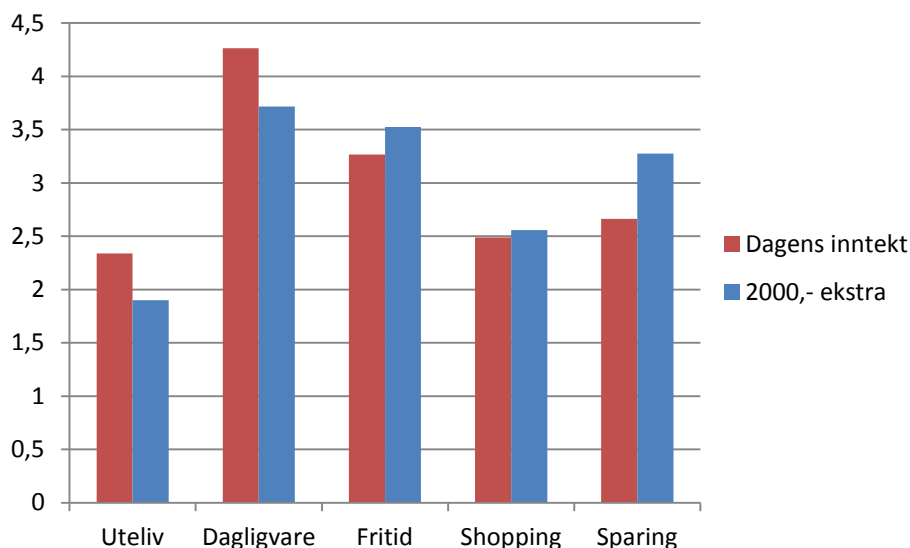
prosentandel av inntekten når inntekten øker. Vi ser også at prioriteringen av dagligvare hadde motsatt effekt. Det betyr ikke at respondentene bruker mindre penger, men at de bruker mindre i forhold til total inntekt. Dagligvare forbruket går fra 1800,- til 2300,- til 2600,- det holder seg noenlunde jevnt selv om inntekten øker. Dette er naturlig hvis vi tenker på at en student ikke har bruk for mer mat ved økt inntekt. Videre ser vi at uteliv, fritid og shopping holder seg forholdsvis stabilt.

Det vil si at forbruket på disse postene øker men ikke i forhold til inntekten. Uteliv og fritid tendenserer til å gå ned mens shopping øker smått i prioritet.

Når vi ser på disse svarene kan det være naturlig å tenke at forbruket på fritid og uteliv begrenser seg for studenter flest. Vi mener at økningen vi har satt ikke vil gi studentene muligheten til å bytte livsstil og dermed vil holde seg til et likt forbruk i poster som begrenses av studenters tid, motivasjon og sosial omgang.

For å sammenlikne respondentenes prioriteringer av penger før og etter en økning samkjørte vi spørsmål 13 og 15. I grafen under ser man utviklingen prioriteringen fra 1-5 hadde fått hvis respondentene hadde fått en økning på 2000,- kroner fra sin nåværende månedsinntekt. Det kommer tydelig frem at respondentene mener de ville prioritert sparing, fritid og tildels shopping høyere hvis de fikk en økt inntekt. Dette ville medført en nedprioritering av pengebruk på dagligvare og uteliv.

Figur 12. Prioriterings endring ved kr 2000,- ut over dagens inntekt. Prioritering fra 1-5 hvor 5 har høyest prioritet.

Dette er så godt som de samme svarene vi fikk i spørsmål 14, 17 og 20. Svarene vi har fått tyder på at studentene prioriterer sparing ved inntektsøkning.

4.2.2 Hypotese 2

”Studenten vil ikke være villig til å kutte ekstrajobben ved økt studiestøtte”

- 70 % av respondentene har deltidsjobb ved siden av studiet.
- Laveste månedlige eksistensgrunnlag ble satt til gjennomsnittlig kr 9.205,-
- 75 % mener at de må jobbe ved siden av studiet for å klare seg økonomisk.
- 56 % synes ikke det er aktuelt å kutte ekstrajobben ved fall i karaktersnittet.

1. Timer brukt på deltidsjobb vs. Økonomisk frihet (prioritet)

Vi ser en ganske klar tendens til at de som prioriterer økonomisk frihet høyest, er også de som jobber og tjener mest.

Det er ingen signifikant sikkerhet for at dette mønsteret ikke skyldes tilfeldigheter, men vi velger likevel å ta denne sammenhengen med da vi synes den kommer ganske klart frem bare ved å ta for seg prosentfordelingen og diagrammet. Vi mener dessuten at dette kan være en logisk sammenheng.

2. *Timer brukt på deltidsjobb vs. Laveste eksistensgrunnlag*

Det er en klar sammenheng mellom hvor mange timer man jobber gjennomsnittlig i uka og hvor høy man vil plassere laveste eksistensgrunnlag. Jo mer man jobber jo høyere forventning om eksistensgrunnlag har man. Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter i datasettet.

3. *Timer brukt på deltidsjobb vs. Påstand: må jobbe ved siden av skolen*

Vi ser en sammenheng i at de som jobber minst ikke føler i like høy grad at de må jobbe ved siden av skolen for å klare seg økonomisk, i motsetning til de som jobber mest. Vi må samtidig påpeke at likegyldig hvor mange timer i uka respondenten bruker på deltidsjobb, ligger hovedfordelingen på at det eksisterer stor enighet i påstanden.

Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2, Tabell 1.

4. *Har du deltidsjobb? Vs. Påstand: jobbe ved siden av skolen/kutte jobb ved karakterfall*

Her ser vi at 80 % av de som sier seg helt enig i at de må jobbe ved siden av skolen har deltidsjobb selv. 60 % av de som sier seg helt enig i påstanden om at de vil være villig til å kutte deltidsjobben er de som ikke har deltidsjobb, mens 96 % av de som stiller seg helt uenig til påstanden er respondenter med deltidsjobb. Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2, tabell 2 og 3.

5. *Påstand: kutte jobb ved karakterfall vs. Påstand: jobbe ved siden av skolen*

Vi ser et klart mønster i at de som er helt enig i at de må jobbe ved siden av skolen for å klare seg økonomisk er de samme som er helt uenig i at det er aktuelt å kutte ekstrajobben ved karakterfall. Motsatt ser vi at de som mener at de ikke er avhengig av deltidsjobb også mener at de vil være villig til å kutte deltidsjobben hvis karakterene skulle falle.

Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2, tabell 4.

Hele 7 av 10 studenter jobber ved siden av studiet. Av de studentene som har deltidsjobb kommer det ganske klart frem at de som jobber og tjener mest er de som setter økonomisk frihet høyest, og satte høyest sum på hva de anser som laveste eksistensgrunnlag. I tillegg ser vi en tendens til at jo mer studentene jobber jo mer mener de selv at de må jobbe for å klare seg økonomisk. De som er helt enig i at de er avhengig av å ha deltidsjobb mener at det ikke vil være aktuelt å kutte deltidsjobben ved fall i karaktersnittet.

4.2.3 Hypotese 3

”Den sosiale norm påvirker studenten i negativ retning når det kommer til intensjonen om økt skolearbeid”

- 50 % sier seg enig i at de ofte blir spontant med på sosiale aktiviteter.
- 74 % sier seg enig i at de lar seg påvirke av sine medstudenter når det gjelder skolearbeid.
- 70 % sier seg enig i at de føler de må gjøre skolearbeid når en medstudent gjør det.
- 41 % sier seg enig i at de påvirkes av andre studenters arbeidsvaner.

Vi ser altså allerede her en klar trend som tilsier at studenten lar seg påvirke av den sosiale norm.

1. *Spontant med på sosiale aktiviteter vs. Påvirkning til å jobbe mer med skole/andre studenters arbeidsvaner påvirkning.* Her ser vi at de som mener at de ofte blir med på spontane aktiviteter også mener at de lar seg påvirke av andre studenter. Denne gruppen mener at studenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skole og at andre studenters arbeidsvaner bestemmer i høy grad hvordan deres egne arbeidsvaner blir. Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2, tabell 5 og 6.
2. *Prioritering som student vs. Spontant med på sosiale aktiviteter/når medstudent jobber med skole gjør jeg også.* Her ser vi at de som mener de ofte blir spontant med på sosiale aktiviteter setter sosial trivsel som høyeste prioritering mens de som mener at de lar seg påvirke av medstudenter til å gjøre skolearbeid har studieprogresjon som høyeste prioritet. Kji-testen viser at det er 95 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2 tabell 7 og 8.

3. *Egenoppfattelse av studieinnsats vs. Medstudenter påvirker hverandre til å jobbe mer/ andres arbeidsvaner bestemmer i høy grad min vane.* Vi ser at de som mener at de har ”meget god kontroll på pensum” har sagt seg enig i at medstudenter påvirker hverandres arbeidsvaner i høy grad. 40 % av respondentene mener at de ”henger med i timene og har kontroll på pensum”, av disse er det ca 70 % som sier seg enig i påstanden om at de selv påvirkes av andres arbeidsvaner. Kji-testen viser henholdsvis 99 % og 95 % signifikant sikkerhet for at sammenhengen ikke skyldes tilfeldigheter. Se vedlegg 2, tabell 9 og 10.
4. *Antall timer på skolen vs. Medstudenter påvirker hverandre til å jobbe mer.* De som mener at studenter påvirker hverandre til å jobbe mer er de som bruker mest tid på skolen i forhold til de som stiller seg uenig til påstanden.

Det kommer ganske klart frem at studenter lar seg påvirke av hverandre når det gjelder skolehverdagen. Noe som er litt vanskeligere å få frem er om det nødvendigvis er i negativ retning. En gruppe som skiller seg ut er de som mener at studenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skole, samt at egen innsats påvirkes av andres arbeidsvaner. Respondentene i denne gruppen er de som bruker mest tid på skolen og i tillegg er av den oppfatning at de har oversikt over pensum. Samtidig er det viktig å være klar over at denne gruppen med respondenter er de som oftest blir spontant med på sosiale aktiviteter.

4.2.4 Hypotese 4

”Studenter føler at de gjør en optimal innsats på skolen og mener derfor at mer tid på skolearbeid ikke gir tilstrekkelig gevinst.”

- 80 % mener at 4-6 timer ekstra på skolearbeid vil påvirke karakteren positivt
- Studentene bruker gjennomsnittlig 14 timer i uken på skolen utover forelesninger
- 38 % mener selv at de ”henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum”
- 33 % mener at de ”henger etter men kan hente seg inn”

1. *Tid på skolearbeid vs. Studieprogresjon (prioritet).* De som bruker mest tid på skolen er de som setter studieprogresjon høyest.
2. *Egenoppfattelse vs. 4-6 timer ekstra skolearbeid.* De som føler at 4-6 timer ekstra på skolen ikke vil gi noen ekstra gevinst har en oppfattelse av at de ligger henholdsvis godt an på skolen fra før av. Hvis vi tar for oss ytterpunktene så ser vi at de som mener at de har ”meget god kontroll på pensum” har ca 65 % på stor/veldig stor grad og hele 35 % på liten/veldig liten grad. De som mener at de ”henger etter og har problemer med å hente seg inn” har 80 % på stor/veldig stor grad og 0 % på liten/veldig liten grad. Kji-testen viser at det er 99 % signifikant sikkerhet for at resultatene ikke skyldes tilfeldigheter. Vedlegg 2, tabell 11
3. *Egenoppfattelse vs. Tid på skolearbeid.* De som bruker mest tid på skolen er de som har høyest egenoppfattelse av hvordan de ligger an i studiet. De som bruker minst tid på skolen er også de som føler at de henger etter i fagene.

En gjennomsnittlig student bruker 14 timer på skolen utover forelesning i løpet av en uke. De studentene som bruker mest tid på skolen er også de som setter studieprogresjon som første prioritet i livet som student. Flertallet av studentene føler selv at de henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum (38%) eller at de henger etter, men kan hente seg inn (33%). Dette oppfatter vi ikke som noen markant høy egenoppfattelse i utgangspunktet, men vil karakterisere det som middels bra. Egenoppfattelsen av studieinnsats henger sammen med hvor mye tid studenten bruker på skolen. De som bruker mest tid på skolen er de som føler de som også ligger best an i studiet. Det vi ser en tendens til er at de som oppfatter at de gjør det bra på skolen føler i mindre grad at 4-6 timer ekstra skole vil gi bedre resultater enn de som føler at de ikke gjør det fullt så bra. Vi gjør oppmerksom på at dette bare er et bilde av respondentens egenoppfattelse og ikke hvordan respondenten faktisk ligger an, og at vi dermed ikke får et helt korrekt bilde av situasjonen.

5.0 Konklusjon

Vi har nå kommet til oppgavens avslutning. Her vil vi komme med oppsummering og konklusjon på oppgaven vår. Her har vi tatt med både teorien som vi brukte som utgangspunkt for hypotesene, og resultatene vi kom frem til ved hjelp av spørreundersøkelsen vår. Konklusjonen vil i all hovedsak gi oss svar på hypotesene våre.

Hypotese 1: *«Økt studiestøtte vil endre forbruksmønsteret i form av økt forbruk av luksusgoder».*

Denne hypotesen ble utformet med utgangspunkt fra konsumentteorien. Teorien sier at hvis man øker kjøpekraften vil forbruket også øke. I tillegg sier teorien at ved økt kjøpekraft vil etterspørselen etter mindreverdsgoder synke. Vi valgte å definere mindreverdsgoder som poster som ikke er nødvendig for å kunne overleve, slik som shopping og uteliv. Med hypotesen vår mente vi at studentene kom til å endre forbruksmønsteret sitt slik at de fortsatt ville ha like lite penger igjen hver måned, istedet for å beholde det samme mønsteret og sette resten over på sparing. Vi brukte resultatene fra spørreundersøkelsen til å utarbeide en graf og et stolpediagram. I figur 11 dagligvare er synkende, sparing er stigende og tilslutt dannes det er krysningspunkt mellom kurvene. Fritid, uteliv og shopping forholder seg relativt stabile. Resultatene viser altså at ved økt kjøpekraft vil studentene ved et punkt gå over fra å bruke pengene på dagligvarer til å sette pengene på sparing. I figur 12 ser vi også at det er både dagligvare og sparing som er det mest interessante postene. Stolpediagrammet bekrefter resultatene som kom frem i figur 11. Vi forkaster dermed hypotesen om studentene ved økt kjøpekraft vil endre forbruksmønsteret i form av økt forbruk av luksusgoder.

Hypotese 2: *«Studenten vil ikke være villig til å kutte ekstrajobben ved økt studiestøtte».*

Utformingen av denne hypotesen har grunnlag fra både konsumentteori og holdningsteori. Ut fra figur 5 så vi at studenten i teorien har to valg; å kutte ekstrajobben, men samtidig beholde samme inntekt som med jobb, eller beholde ekstrajobben og oppnå høyere kjøpekraft. Vi la denne figuren sammen med figur 8 som viser opplevd mestring. Vi mente derfor at en student er av den oppfatning at innsatsen på skolen er i utgangspunktet bra nok og at det dermed ikke vil være stor nok gevinst å kutte ekstrajobben. Av undersøkelsen kom det frem av 70 % av

studentene har deltidsjobb ved siden av studiet. Undersøkelsen viser en klar trend på at de som allerede har deltidsjobb og dermed ekstra inntekt, også har en tanke om at de er nødt til å ha deltidsjobb for å klare seg økonomisk. I tillegg kommer det frem at jo mer studenten tjener ved siden av studiet, jo høyere setter de økonomisk frihet. Dette kom frem både av hva som ble høyest prioritert og hva som ble satt som laveste eksistensgrunnlag. Tendensen viser altså at de som har deltidsjobb er opptatt av å ha økonomisk frihet. Vi er av den oppfatning at hvis man gir et konsument som prioriterer kjøpekraft høyt, valg mellom å beholde eksisterende inntekt eller mulighet til å øke inntekten, så vil konsumentet velge å øke inntekten. I tillegg svarte i underkant av 60 % at det ikke ville være aktuelt å kutte ekstrajobben ved karakterfall. Vi mener derfor at studenten ikke mener det vil være verd å kutte ekstrajobben. Konklusjonen vår her blir dermed at studenter ikke vil være villig til å kutte deltidsjobb ved økt studiestøtte. Det er her viktig å poengtere at dette kommer ann på hvor mye studiestøtten øker. Dette er ikke noe vi har tatt høyde for i spørreundersøkelsen vår.

Hypotese 3: «*Den sosiale norm påvirker studenten i negativ retning når det kommer til intensjonen om økt skolearbeid*».

Denne hypotesen ble dannet på grunnlag av holdningsteori. Vi ønsket å finne ut hvilken holdninger som eksisterte omkring skolearbeid. Her har vi definert den sosiale norm som de nærmeste studiekameratene. Det vi har hatt størst fokus rundt her er TRA-modellen. Dette fordi holdninger kan være med på å avdekke atferd. Resultatene fra undersøkelsen viste raskt en ganske klar trend på at studentene lar seg påvirke av hverandre når det gjelder skolehverdagen. Det som derimot var litt vanskeligere å bekrefte eller avkrefte var om denne påvirkningen var i negativ retning. Resultatene fikk frem at de som bruker mest tid på skolen også er de som har best oppfatning av hvordan de ligger ann i studiet. De som bruker mest tid på skolen er de respondentene som mener at egen innsats påvirkes av andres innsats, og at studentere påvirker hverandre til å jobbe mer med skole.

I sin helhet viser trenden at studentene lar seg påvirke i positiv retning. Vi ønsker allikevel å få med at de studentene som lar seg påvirke i høyest grad også er de studentene som oftest blir med på sosiale aktiviteter. Vi har imidlertid ikke noen resultater som viser at de som blir med på sosiale aktiviteter gjør det noe dårligere på skolen.

Hypotese 4: «Studenter føler at de gjør en optimal innsats på skolen og mener derfor at mer tid på skolearbeid ikke gir tilstrekkelig gevinst.»

Hypotesen er utarbeidet med grunnlag i holdningsteori, og da spesielt ut fra figur 8. Vi ønsket å finne ut om hvordan studenten oppfattet sin egen studieinnsats og om de selv følte at økt studieinnsats ville gi forbedret resultat. Ut fra undersøkelsen kom det frem at de som bruker mest tid på skolen er de som mener at de ligger best an i studiet. De som bruker minst tid på skolen var også de som følte at de hengte etter i fagene. Dette anser vi som at studentene har en realistisk oppfatning av hvordan de ligger an. Litt over 70 % svarte at de enten «henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum» eller at de «henger etter, men kan hente seg inn». Dette viser at studentene ikke har så veldig godt inntrykk av sin egen studieinnsats. I tillegg svarte 80 % at de mener at 4-6 timer ekstra skolearbeid ville medføre positive resultater. Vi forkaster dermed hypotesen og konkluderer med at studentene har et inntrykk av at innsatsen på skolen ikke er optimal, og at ekstra tid på skolen vil medføre gevinst i form av bedre akademiske resultater.

«Hvilken atferdsendring blant studenter vil økt studiestøtte medføre?»

Overraskende nok kom det frem at studentene faktisk ikke ville brukt mer penger på poster som fritid, shopping og uteliv. Derimot er tendensen at studenter vil spare mer når tilskuddet øker. Studenter er ikke villige til å kutte ut deltidsjobben selv om karakterene skulle synke. Det viser at studenter, som andre, ikke frivillig vil gå ned i levestandard. Respondentene føler selv at de kunne gjort mer når det kommer til skolearbeid, men er ikke villige til å kutte deltidsjobb for å oppnå dette. Studenter lar seg påvirke av medstudenter når det kommer til skolearbeid. Vi kan ikke si med sikkerhet at påvirkningen er av en positiv eller negativ art.

5.1 Kritisk vurdering av arbeidet

- Det var i starten vanskelig å bestemme seg for hvilke faktorer vi skulle holde oss til når det kommer til økt studiestøtte. Det å forholde seg til både holdninger og forbruksvaner gjør oppgaven mye mer omfattende og har skapt problem med tanke på mengden teori og data vi måtte analysere. Dette skapte blant annet problem med å krysstabulere dataen vi samlet inn på en hensiktsmessig måte.
- Vi har under skrivingen hatt en 80% ferdig problemstilling, noe som har skapt forvirring fra tid til annen. Vi har ofte måtte gå tilbake til

problemstillingen for å sjekke validiteten av arbeidet. Det hadde derfor vært en fordel for oss å hatt en problemstilling vi var 100% fornøyd med fra begynnelsen.

- Vi merket fort at kunnskapsnivået innen dataanalyse verktøyet JMP ikke var på et tilstrekkelig nivå. Da vi hadde samlet inn data og skulle begynne å analysere var det tydelig at vi med bedre forkunnskaper kunne laget et spørreskjema som hadde gjort analysen enklere for vår egen del.
- Utvalgets størrelse egner seg nok bedre til å si noe om tendenser enn en statistisk konkludering.
- Det er første gang vi gjennomfører en undersøkelse og skriver en oppgave av denne størrelsen, noe som kan føre til feilkilder.

6.0 Kilder

- Aasland Tora. 2011. ”Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner.” Hentet 27.02.2012.
<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Rapporter/Tilstandsrapport2011.pdf>
- Ajzen. Icek. 1985 .”From intentions to actions: Theory of planned behavior.” Hentet 05.03.12.
<http://www.duluth.umn.edu/~kgilbert/educ5165-731/Readings/Theory%20of%20Planned%20Behavior-%20Ajzen.pdf>
- Bandura. A. 1977. ”Social learning theory” Englewood cliffs, New Jersey. Prentice-Hall
- Bandura, A. 1994. Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), “Encyclopedia of human behavior,4”. New York: Academic Press, s. 71-81.
- Dinepenger. 2010. ”Stadig dyrere å leie bolig.” Hentet 26.01.2012.
<http://www.vg.no/dinepenger/artikkel.php?artid=10042221>
- Gripsrud, Geir. Olsson H. Ulf. Silkoset, Ragnhild. 2011. “Metode og dataanalyse” Høyskoleforlaget AS. Kristiansand.
- Kunnskapsdepartementet. 2002. ”Kvalitetsreform” Hentet 26.01.2012.
http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/veiledninger_brosjyrer/2002/kvalitetsreformen-agust-2002.html?id=87898
- Lånekassen. 2011. ”Støttekalkulator.” Hentet 22.02.2012.
<http://app.lanekassen.no/stottekalk/>
- Riis, Christian og Moen Espen R. 2011. ”Moderne mikroøkonomi.” s. 51 – 109. Gyldendal Norske forlag AS.

- Saunders, Mark. Lewis Philip. Thornhill, Adrian. 2009. "*Research methods for business students*" fifth edition. Pearson education limited. Essex
- Schiffman, Leon G. Leslie, Lazar Kanuk. Hansen Håvard. 2012. "*Consumer Behaviour, second edition.*" s. 233 – 243. Pearson Education Limited, London.
- Statistisk sentralbyrå. 2010. "*Levekår for studenter.*" Hentet 26.01.2012. http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_201136/rapp_201136.pdf
- Statistisk sentralbyrå. 2008. "*Slik lever vi?*". Hentet 26.01.2012. http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2008-07-31-01.html
- Statistisk sentralbyrå. 2011. "*Yrkesinntekter viktigere enn lån og stipend.*" Hentet 26.01.2012. <http://www.ssb.no/vis/samfunnsspeilet/utg/201101/03/art-2011-02-28-01.html>
- Statistisk sentralbyrå. 2011. "*Økning i antall studenter*". Hentet 26.01.2012. <http://www.ssb.no/utuvh/>
- Surveymonkey. 2012. <http://no.surveymonkey.com/> . Brukt i forbindelse med spørreundersøkelse.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1 Spørreundersøkelse

Spørreundersøkelse

Denne oppgaven er gjennomført som en del av studiet ved Handelshøyskolen BI. Dette innebærer ikke at Handelshøyskolen BI går god for de metoder som er anvendt, de resultatene som er fremkommet, eller de konklusjonene som er trukket. Spørreundersøkelsen er hoveddata vi vil bruke i vår bacheloroppgave. Problemstillingen vi har funnet er: "Hvordan vil økt studiestøtte påvirke studenters hverdag?" Spørreundersøkelsen er anonym. Vi takker på forhånd for hjelpen.

1. Kjønn

- Mann
 Kvinne

2. Alder

.....

3. Studieomfang?

- Heltid
 Deltid

4. Studiested?

- NTNU
BI
HIST
Annet

5. Hvilken studieretning?

- Helse
- Økonomi
- Realfag
- Ingeniør
- Annet

6. Har du deltidsjobb?

- Ja
- Nei

7. Hvis ja, hvor mange timer pr. uke?

- 1-5
- 6-10
- 11-15
- 15-

8. Hvor mye tjener du gjennomsnittlig i måneden utenom stipend i løpet av et skoleår? (10 måneder).

- 0-2000
- 2000-4000
- 4000-6000
- 6000-8000
- 8000-

9. Jobber du fulltid om sommeren; I såfall hvor mange uker ?

- 0-1
- 2-3
- 4-5
- 6-

10. Jeg blir ofte spontant med på sosiale aktiviteter iverksatt av mine medstudenter.

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

11. I en verden hvor studenter ikke trenger å jobbe ved siden av studiet: Hva anser du som lavest månedlig inntekt du kunne klart deg med økonomisk? (Svar i hele kroner)

.....,-

12. Jeg tror at jeg og mine medstudenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skolearbeid.

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

13. Hvis du i alle studiemånedene mottar kroner 2000,- ekstra ut over din nåværende inntekt, hvordan vil du prioritere forbruket av pengene på disse postene? (Ranger fra 1 til 5 hvor 5 er høyest prioritet)

- Uteliv
- Daglivare
- Fritid
- Shopping
- Sparing

14. I et tenkt tilfelle; Om du disponerer 4000,- kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under? (Svar i hele kroner)

Daglivare,-
Sparing,-
Uteliv,-
Fritid,-
Shopping,-

15. Ut i fra din samlede inntekt, hvilke av følgende poster prioriterer du høyest å bruke pengene på? (Ranger fra 1 til 5 hvor 5 er høyest prioritet)

- Sparing
- Uteliv
- Fritid
- Shopping
- Daglivare

16. Jeg må jobbe ved siden av studiet for å kunne klare meg økonomisk.

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

17. I et tenkt tilfelle; Om du disponerer 7000,- kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under? (Svar i hele kroner)

Fritid ,-
 Sparing ,-
 Daglivare ,-
 Uteliv ,-
 Shopping ,-

18. Hvis mitt karakter snitt synker dette semesteret, er jeg villig til å kutte ut deltidsjobben

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

19. I hvilken grad føler du at 4-6 timer ekstra innsats med skolearbeid i uken vil medføre bedre karakterer.

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Liten grad 1 2 3 4 5 Stor grad

20. I et tenkt tilfelle; Om du disponerer 10.000,- kr etter eventuelle boutgifter pr måned, hvordan vil du fordele bruken av disse på postene under? (svar i hele kroner)

Daglivare ,-
 Shopping ,-
 Fritid ,-
 Sparing ,-
 Uteliv ,-

21. Når en medstudent velger å jobbe med skolearbeid føler jeg at jeg må gjøre det samme.

(Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

22. I livet som student, hvilket av nedenstående faktorer er viktigst i din hverdag? (Ranger fra 1 til 5 hvor 5 er høyest prioritet)

- Studieprogressjon
- Økonomisk frihet
- Sosial trivsel
- Fritid
- Materielle goder

23. Hvor mange timer i uken bruker du på skolearbeid ut over forelesninger?

(svar i timer med hele tall)

.....t

24. Hvordan betrakter du din egen arbeidsinnsats når det kommer til studiet?

Jeg føler at jeg henger etter og har problemer med å ta igjen fagene.

Jeg føler at jeg henger etter men kan hente meg inn.

Jeg føler at jeg har kontroll på pensum.

Jeg føler at jeg henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum.

Jeg føler jeg har meget god kontroll på pensum.

25. Andre studenters arbeidsvaner bestemmer i høy grad hvordan min egen arbeidsinnsats er i studiet. (Sett ring rundt det tallet som stemmer for deg)

Helt uenig 1 2 3 4 5 Helt enig

7.2 Vedlegg 2 Krysstabulering

Tallene er hentet fra contingency tabels i JMP.

Leses på følgende måte:

- **Count** er antall respondenter som har svart på de ulike cellene
- **%** er den prosentvise andelen av totalen.
- **Sum** er hennholdsvis total count og % for rekken eller kolonnen
- Fargekodene indikerer samlinger fra størst (rød) til minst (gul)

Tabell 1

		Hvor mange timer jobber du pr uke.					
		Count				SUM	
		%	1-5	6-10	11-15	15-	
Jeg føler jeg må jobbe ved siden av skole for å klare meg økonomisk.	Helt uenig	3	4	1	2	10	
		1,99	2,65	0,66	1,32	6,62	
	Litt uenig	6	1	1	1	9	
		3,97	0,66	0,66	0,66	5,96	
	Nøytral	3	1	1	1	6	
		1,99	0,66	0,66	0,66	3,97	
	Litt enig	7	9	3	1	20	
		4,64	5,96	1,99	0,66	13,25	
	Helt enig	11	33	48	14	106	
		7,28	21,86	31,79	9,27	70,20	
	SUM	30	48	54	19	151	
		19,87	31,79	35,76	12,58		

Sum 151 skyldes at ikke alle respondentene har deltidsjobb.

Tabell 2

		Har du deltidsjobb			
		Count		SUM	
		%	Ja	Nei	
Jeg føler at jeg må jobbe ved siden av skolen for å klare meg økonomisk.	Helt uenig	10	7	17	
		4,69	3,29	7,98	
	Litt uenig	8	11	19	
		3,76	5,16	8,92	
	Nøytral	6	12	18	
		2,82	5,63	8,45	
	Litt enig	20	12	32	
		9,39	5,63	15,02	
	Helt enig	105	22	127	
		49,47	10,33	59,62	
	SUM	149	64	213	
		69,95	30,05		

Tabell 3

	Count %	Har du deltidsjobb		SUM
		Ja	Nei	
Hvis mitt karaktersnit t synker dette semesteret er jeg villig til å kutte ut deltidsjobb.	Helt uenig	75 35,21	3 1,41	78 36,62
	Litt uenig	33 15,49	9 4,23	42 19,72
	Nøytral	9 4,23	35 16,43	44 20,66
	Litt enig	26 12,21	8 3,76	34 15,96
	Helt enig	6 2,82	9,23 10,33	15 7,04
	SUM	149 69,95	64 30,05	213

Tabell 4

	Count %	Hvor mange timer jobber du pr uke.				SUM
		1-5	6-10	11-15	15-	
Hvis mitt karaktersnitt synker dette semesteret er jeg villig til å kutte ut deltidsjobb.	Helt uenig	12 7,95	23 15,23	29 19,21	11 7,28	75 49,67
	Litt uenig	7 5,64	11 7,28	11 7,28	5 3,31	34 22,52
	Nøytral	5 3,31	0 0	4 2,65	1 0,66	10 6,62
	Litt enig	3 1,99	11 7,28	10 6,61	2 1,32	26 17,22
	Helt enig	3 1,99	3 1,99	0 0	0 0	6 3,97
	SUM	30 19,87	48 31,79	54 35,76	19 12,58	151

Tabell 5

Jeg blir ofte spontant med på sosiale aktiviteter iverksatt av mine medstudenter
--

	Count %	Helt uenig	Litt uenig	Nøytral	Litt enig	Helt enig	SUM
Jeg tror jeg og mine medstudenter påvirker hverandre til å jobbe mer med skole	Helt uenig	5 2,35	2 0,94	1 0,47	0 0	0 0	8 3,76
	Litt uenig	0 0	2 0,94	4 1,88	4 1,88	2 0,94	12 5,63
	Nøytral	4 1,88	10 4,69	10 4,69	7 3,29	5 2,35	36 16,90
	Litt enig	4 1,88	17 7,98	20 9,39	42 19,72	15 7,04	98 46,01
	Helt enig	5 2,35	7 3,29	6 2,82	24 11,27	17 7,98	59 27,70
	SUM	18 8,45	38 17,84	41 19,25	77 36,15	39 18,31	213

Tabell 6

Jeg blir ofte spontant med på sosiale aktiviteter iverksatt av mine medstudenter							
	Count %	Helt uenig	Litt uenig	Nøytral	Litt enig	Helt enig	SUM
Andre studenters arbeidsvaner bestemmer i høy grad hvordan mine arbeidsvaner er	Helt uenig	8 3,76	6 2,82	5 2,35	5 2,35	7 3,29	31 14,55
	Litt uenig	3 1,41	10 4,69	6 2,82	21 9,86	6 2,82	46 21,60
	Nøytral	1 0,47	10 4,69	16 7,51	12 5,63	9 4,23	48 22,54
	Litt enig	5 2,35	10 4,69	14 6,57	38 17,84	14 6,57	81 38,03
	Helt enig	1 0,47	2 0,94	0 0	1 0,47	3 1,41	7 3,29
	SUM	18 8,45	38 17,84	41 19,25	77 36,15	39 18,31	213

Tabell 7

Jeg blir ofte spontant med på sosiale aktiviteter iverksatt av mine medstudenter							
	Count %	Helt uenig	Litt uenig	Nøytral	Litt enig	Helt enig	SUM
Prioritering av sosialtrivsel. 1-5 hvor 5 er høyest	1	0 0	1 0,47	2 0,94	2 0,94	3 1,41	8 3,76
	2	1 0,47	3 1,41	4 1,88	6 2,82	2 0,94	16 7,51
	3	3 1,41	14 6,57	13 6,1	11 5,16	4 1,88	46 21,13
	4	5 2,35	8 3,76	14 6,57	22 10,33	5 2,35	54 25,35
	5	9 4,23	12 5,63	8 3,76	36 16,90	25 11,74	90 42,25
	SUM	18 8,45	38 17,84	41 19,25	77 36,15	39 18,31	213

Tabell 8

Når en medstudent velger å jobbe med skolearbeid følger jeg at jeg må gjøre det samme.
--

	Count %	Helt uenig	Litt uenig	Nøytral	Litt enig	Helt enig	SUM
Prioritering av Studieprogresjon. 1-5 hvor 5 er høyest	1	1 0,47	2 0,94	5 2,35	4 1,88	1 0,47	13 6,10
	2	2 0,94	2 0,94	3 1,41	15 7,04	2 0,94	24 11,27
	3	6 2,82	4 1,88	4 1,88	23 10,80	2 0,94	39 18,31
	4	4 1,88	7 3,29	7 3,29	35 16,43	13 6,1	66 30,99
	5	7 9,86	3 1,41	7 3,29	33 15,49	21 9,86	71 33,33
SUM		20 9,39	18 8,45	26 12,21	110 36,15	39 18,31	213

Tabell 9

		Hvordan betrakter du din egen arbeidsinnsats når det kommer til studiet?					SUM
	Count %	Jeg føler at jeg henger etter og har problemer med å ta igjen fagene.	Jeg føler at jeg henger etter men kan hente meg inn.	Jeg føler jeg har kontroll på pensum	Jeg føler at jeg henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum	Jeg har meget god kontroll over pensum	
Jeg tror at jeg og mine medstudent er påvirker hverandre til å jobbe med skolearbeid .	Helt uenig	3 1,41	1 0,47	0 0	4 1,88	0 0	8 3,76
	Litt uenig	1 0,47	5 2,35	3 1,41	3 1,41	0 0	12 5,63
	Nøytral	6 2,82	10 4,69	4 1,88	14 6,57	2 0,94	36 16,9
	Litt enig	9 4,23	33 15,49	16 7,51	38 17,84	2 0,94	98 46,01
	Helt enig	2 0,94	21 9,86	7 3,29	21 9,86	8 3,76	59 27,70
SUM		21 9,86	70 32,86	30 14,08	80 37,56	12 5,63	213

Tabell 10

Hvordan betrakter du din egen arbeidsinnsats når det
--

		kommer til studiet?					
	Count %	Jeg føler at jeg henger etter og har problemer med å ta igjen fagene.	Jeg føler at jeg henger etter men kan hente meg inn.	Jeg føler jeg har kontroll på pensum	Jeg føler at jeg henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum	Jeg har meget god kontroll over pensum	SUM
Andre studenters arbeidsvaner bestemmer i høy grad hvordan min egen arbeidsinnsats er i studiet	Helt uenig	5 2,35	7 3,39	8 3,76	7 3,39	4 1,88	31 14,55
	Litt uenig	3 1,41	17 7,98	7 3,29	17 7,98	2 0,94	46 21,80
	Nøytral	6 2,82	21 9,86	9 4,23	10 4,69	2 0,94	48 22,54
	Litt enig	7 3,29	21 9,86	6 2,82	43 20,19	4 1,88	81 38,03
	Helt enig	0 0	4 1,88	4 1,88	3 1,41	0 0	7 3,29
	SUM		21 9,86	70 32,86	30 14,08	80 37,56	12 5,63

Tabell 11

		Hvordan betrakter du din egen arbeidsinnsats når det kommer til studiet?					
	Count %	Jeg føler at jeg henger etter og har problemer med å ta igjen fagene.	Jeg føler at jeg henger etter men kan hente meg inn.	Jeg føler jeg har kontroll på pensum	Jeg føler at jeg henger med i timene og har brukbar oversikt over pensum	Jeg har meget god kontroll over pensum	SUM
I hvilken grad føler du at 4-6 timer ekstra innsats med skolearbeid i uken vil medføre bedre karakterer.	Veldig liten grad	0 0	0 0	0 0	1 0,47	2 0,94	3 1,41
	Liten grad	4 1,8	3 1,41	4 1,88	3 1,41	2 0,94	12 5,63
	Nøytral	9 4,23	11 5,16	9 4,23	9 4,23	0 0	32 15,02
	Stor grad	14 6,57	34 15,96	14 6,57	51 23,94	3 1,41	112 52,58
	Veldig stor grad	3 1,41	22 10,33	3 1,41	16 7,51	5 2,35	54 25,35
	SUM		21 9,86	70 32,86	30 14,08	80 37,56	12 5,63